

1
 2 **אם** ¹ **יהיה נדחך בקצה השמים, משם יקבצך הוי' אלקיך**
 3 **ומשם יקחך**. ² **הנה לך-לראש** עוד לפני המשמעות הפנימית של
 4 הפסוק על-פי חסידות, **ישנו פרוש הכתוב על דרך הפשט**
 5 **[שהוא הפירוש הפשוט העיקר,**
 6 **שהרי התורה נתנה בעולם**
 7 **העשייה** התחתון מבין ארבעת
 8 העולמות הכלליים אצילות-בריאה-
 9 יצירה-עשייה הנחלק לעולם העשייה
 10 הרוחני ועולם העשייה הגשמי **ששם**
 11 **הוא דרך הפשט**, ³ **ולכן** כיוון
 12 שאנו לומדים את התורה כפי שירדה
 13 למטה, לעולם העשייה הגשמי **אין**
 14 **מקרא יוצא מידי פשוטו**],
 15 והמשמעות הפשוטה של הפסוק היא
 16 **שהקב"ה יקבץ יאסוף יחד,**
 17 בגאולה העתידה לבוא **את כל**
 18 **ישראל, אפילו את אלו**
 19 **שנמצאים במעמד ומצב של**
 20 **'נדחך'**, במרחק גשמי ורוחני גדול
 21 ביותר **ויוציאם ממעמדם**
 22 **ומצבם** הנחות וה'נדה' **ועמיד**
 23 **אותם במקומם המתאים**
 24 והראוי להם בתור בני ישראל,
 25 **במקומם** מצבם הרוחני **האמתי**,
 26 כי לאמתו של דבר כל אחד ואחד מבני
 27 ישראל, יהיה מצבו אשר יהיה, קשור
 28 ודבוק בקדוש-בורך-הוא והמצב
 29 האמיתי של בני ישראל הוא **כפי**
 30 **שהם** בלשון הפסוקים **בנים אתם**
 31 **להוי' אלקיכם**, ⁵ **בני בכורי**
 32 **ישראל**, ⁶ **וכל ישראל בני**
 33 **מלכים הם**. ⁷ **וקמו שקבת**
 34 **רש"י על הפסוק** ⁸ **ושב הוי'**
 35 **אלקיך את שבותך, שהוא**
 36 **(הקב"ה) עצמו צריך להיות**
 37 **אוחז בידיו ממש, את כל אחד**
 38 ואחד מבני ישראל, **איש איש**
 39 **ממקומו** בו הוא נמצא, כולל גם
 40 מהמקום ה'נדה' ביותר, **פענץ**

41 **שנאמר** ⁹ **ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל, והינו**
 42 **שיקבץ הקדוש ברוך הוא את כל ישראל יחד, כלשון הכתוב בפרשת**
 43 **השבוע אתם ניצבים גו' פלכם ראשיכם שכטיכם, עד חוטב**
 44 **עציף ושואב מימיה**, ¹⁰ **שבכך נכללו כל הסוגים בעם ישראל מהנעלה**
 45 **ביותר "ראשיכם" ועד לנחות ביותר,**
 46 **"חוטב עציף ושואב מימך" וכולם**
 47 **יחד יהיו לגוי אחד, עם אחד**
 48 **ויתקשרו ויתחברו ויתאחדו עם**
 49 **הוי' אחד**, ¹¹ **ועל-ידי**
 50 **האחדות שבהם** כשהם ניצבים
 51 כולם כאחד למרות ההבדלים ביניהם,
 52 **יקבלו את הברכות של הקדוש**
 53 **ברוך הוא שמלמעלה, כמו**
 54 **שאומרים** ¹² **ברכנו אבינו**
 55 **כולנו כאחד** והכוונה היא לא רק
 56 שמבקשים שהברכה תבוא על כולנו
 57 כאחד וכולם יתברכו אלא גם שבזכות
 58 האחדות "כולנו כאחד" זוכים ל"ברכנו
 59 אבינו".
 60 **אמנם,** למרות שאכן אין מקרא יוצא
 61 מידי פשוטו, והפירוש הפשוט הוא
 62 הראשון והעיקרי, **בכדי שיקונים**
 63 **פשוטו של הכתוב,** ככל האמור
 64 לעיל, **הרי זה על-ידי קיום**
 65 **פרוש הכתוב על-פי נשמתא**
 66 **דאורייתא**, ¹³ **הנשמה של התורה**
 67 **שהיא פנימיות התורה**
 68 **שנתגלתה בתורת החסידות,**
 69 **כדלקמן.**
 70 **(ב) והענין בזה, כמבואר**
 71 **בהמאמר** ¹⁴ **של אדמו"ר האמצעי**
 72 **בספר 'שערי תשובה' דבור-**
 73 **המתחיל הפותח בסופו אם יהיה**
 74 **נדחך בקצה השמים משם**

בס"ד. שבת פרשת ניצבים-וילך,
כ"ה אלול, ה'תשכ"ז
(הנחה בלתי מוגה)

1 **אם** ¹ **יהיה נדחך בקצה השמים, משם יקבצך**
 2 **הוי' אלקיך ומשם יקחך**. ² **הנה לך-ל-**
 3 **לראש ישנו פרוש הכתוב על דרך הפשט [שהוא**
 4 **העיקר, שהרי התורה נתנה בעולם העשייה ששם**
 5 **הוא דרך הפשט**, ³ **ולכן אין מקרא יוצא מידי**
 6 **פשוטו**], **שהקב"ה יקבץ את כל ישראל, אפילו**
 7 **את אלו שנמצאים במעמד ומצב של 'נדחך',**
 8 **ויוציאם ממעמדם ומצבם ויעמיד אותם**
 9 **במקומם המתאים, במקומם האמתי, כפי שהם**
 10 **בנים אתם להוי' אלקיכם**, ⁵ **בני בכורי ישראל**,
 11 **וכל ישראל בני מלכים הם**. ⁷ **וקמו שקבת רש"י**
 12 **על הפסוק** ⁸ **ושב הוי' אלקיך את שבותך, שהוא**
 13 **(הקב"ה) עצמו צריך להיות אוחז בידיו ממש,**
 14 **איש איש ממקומו, כענין שנאמר** ⁹ **ואתם תלקטו**
 15 **לאחד אחד בני ישראל, והינו שיקבץ את כל**
 16 **ישראל יחד, אתם ניצבים גו' פלכם ראשיכם**
 17 **שכטיכם, עד חוטב עציף ושואב מימיה**, ¹⁰
 18 **וכולם יחד יהיו לגוי אחד, ויתקשרו עם הוי'**
 19 **אחד**, ¹¹ **ועל-ידי האחדות שבהם יקבלו את**
 20 **הברכות שמלמעלה, כמו שאומרים** ¹² **ברכנו**
 21 **אבינו כולנו כאחד. אמנם, בכדי שיקונים פשוטו**
 22 **של הכתוב, הרי זה על-ידי קיום פרוש הכתוב**, ¹³
 23 **שהיא פנימיות התורה שנתגלתה בתורת החסידות, כדלקמן.**

24 **(ב) והענין בזה, כמבואר בהמאמר** ¹⁴ **דבור-המתחיל אם יהיה נדחך בקצה**
 25 **השמים משם יקבצך גו', דצריך להבין מה שכתוב נדחך לשון**

(1) על מאמר זה ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א בכתי"ק: "שעה"ת לאדהאמ"צ ח"א ע' 3. ח"ב 84, 124" (נסמנו לקמן בפרטיות).
 (2) פרשתנו (ניצבים) ל, ד. 3. ע"ח (הובא בנגיד ומצוה בתחילתו. נהר שלום בהקדמת רחובות הנהר בסופו) ומ"ח (מס' חיוב הנשמות פ"א מ"ב) הובאו ונתבארו בלקו"ד ח"ד תשעא, א. 4) שבת סג, א. ושי"נ. 5) ראה יד, א. 6) שמות ד, כב. 7) שבת סז, א. זח"א כז, ב. 8) פרשתנו (ניצבים) ל, ג. 9) ישעי' כז, יב. 10) ריש פרשתנו (ניצבים). 11) ואתחנן ו, ד. 12) ברכת "שים שלום" בסוף תפלת העמידה. 13) זח"ג קנב, א. 14) בשערי תשובה ח"א ג, א.

ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 יִבְרָכְךָ גו', דְּצִרְיָה לְהִבִּין מַה שֶּׁכָּתוּב נִדְחָךְ לְשׁוֹן יְחִיד, 1
 2 שֶׁשֶׁמְעוּ כִי הַכְּתוּב מְדַבֵּר בְּאִסְיַפָּה וְקִיבוּץ שֶׁל 'נִדְח' אֶחָד הָרִי עֲנִינָן 2
 3 הַקִּיבוּץ וְהַאִסְיַפָּה בִּיחַד שִׁיף בְּפִרְטִים דּוֹקָא, שְׂקוּדִים לִכְן הֵם 3
 4 מִפְּחֻרִים וְאַחַר כֵּךְ מִקְבָּצִים וְאוֹסְפִים אוֹתָם וּבְפִרְט בְּרִיבּוּי פִּרְטִים, 4
 5 כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתֶּם תִּלְקְטוּ 5
 6 לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי 6
 7 הַכְּתוּב מְדַבֵּר עַל לִיקוּט וְקִיבוּץ שֶׁל 7
 8 פִּרְטִים רַבִּים "לְאַחַד אֶחָד" מֵה־ 8
 9 שְׂאִינ־בֶּן עַל יְחִיד בְּכֵן עֲצֻמוֹ 9
 10 אֵין נוֹפֵל הַלְשׁוֹן קִיבוּץ, וְכִינָן 10
 11 שְׂנֶאֱמַר לְשׁוֹן קִיבוּץ 11
 12 (?קִבְצָךְ), אֵינוֹ מוֹבָן מֵה 12
 13 שֶׁכָּתוּב נִדְחָךְ לְשׁוֹן יְחִיד, 13
 14 וְהָיָה לִי־לְמִימְרָה וְהָיָה לוֹ - 14
 15 לְפִסּוּק - לומר בְּלִשׁוֹן רַבִּים? 15
 16 אֵף הָעֲנִינָן הוּא, דְּהִנֵּה הַנְּשָׂמָה 16
 17 מִצִּד־עֲצָמָה כִּפִּי שֶׁהִיא בְּמִקְוֵה 17
 18 בְּאִלּוּקוֹת הִיא פְּחִינַת יְחִיד כִּי 18
 19 הִיא בְּטֵלָה לְאִלּוּקוֹת וּמְאֻחָדוֹת בְּקִדּוּשׁ 19
 20 בְּרוּךְ הוּא וְאֵינָה מְצִיאָת נִפְרֶדֶת. 20
 21 אֲבָל בֵּינוֹן שֶׁהַנְּשָׂמָה יִרְדָּה 21
 22 מִמִּקְוֵה הַעֲלִיּוֹן לְמִטָּה, וְהָרִי 22
 23 יִרְדָּתָה לֹא הִיָּתָה בְּשִׁבִיל 23
 24 תּוֹעֵלַת שֶׁל עֲצָמָה, שֶׁהָרִי לִפְנֵי 24
 25 הַיִּרְיָדָה לֹא הִיָּתָה בְּמַצֵּב שְׁדוּרֵשׁ תִּיקוּן 25
 26 אֲלֹא יִרְדַּת הַנְּשָׂמָה מִלְּמַעְלָה לְמִטָּה 26
 27 הִיא רִק בְּכַדִּי לְתַקֵּן אֶת הַגּוּף 27
 28 וְנִפְשׁ הַבְּהֵמָיִת וְהִלְקוּ 28
 29 בְּעוֹלָם¹⁵, אוֹתוֹ חֶלֶק בְּעוֹלָם 29
 30 שְׁמוּטֵל עֲלֶיהָ בְּפִרְט לְעַדן וְלוֹכֵךְ 30
 31 וְלֵהַעֲלוֹת לְקִדּוּשָׁה בְּכַדִּי לְהַשְׁלִים 31
 32 אֶת הַפְּנֻנָה וְהַתְּחִלָּתָה שֶׁל הַבְּרִיאָה 32
 33 שֶׁהִיא, כְּדַבְּרֵי הַמְּדֻרָשׁ, דְּנִתְאַנָּה 33
 34 הַקְּבָ"ה לְהִיּוֹת לוֹ יִתְבַּרְךָ 34
 35 דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים¹⁶, שְׁדוּקָא 35
 36 הַעוֹלָמוֹת הַתְּחִתּוֹנִים, וּבְמִיּוּחַד הַעוֹלָם 36
 37 הַזֶּה הַגִּשְׁמִי שֶׁהוּא הַעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן 37
 38 בְּיֹתֵר, הִיּוֹ מְקוֹם רְאוּיָה לְהִשְׁרָאָה 38
 39 הַשְּׂכִינָה וּבְכַדִּי שֶׁעֲנִינָן זֶה פְּעוּלָה 39
 40 הַנְּשָׂמָה עַל הַגּוּף וְהַנְּפֶשׁ הַבְּהֵמָיִת 40
 41 וּבְעוֹלָם לֹא יִהְיֶה בְּדֶרֶךְ נִתְאַנָּה דְּכִיסוּפָא¹⁷, לַחַם כּוֹשֶׁה שְׁנִיתוֹן 41
 42 לְאֵדָם לֹלֵא עֲמַל מְצִירוֹ אֲלֹא בְּדֶרֶךְ עֲבוּדָה, הֵינּוּ שֶׁהַנְּשָׂמָה לֹא תִמְלֵא 42
 43 אֶת הַשְּׁלִיחוֹת שֶׁלָּהּ כְּדַבֵּר מוֹבָן מְאִלּוּ לֹלֵא כֹל מֵאֲמָן, אֲלֵא מִתּוֹךְ טוֹרַח וְיִגִּיעָה 43

44 לְכֵן נִתְנָה לְהַנְּשָׂמָה בְּחִירָה חֲפְזִית, כְּדִי שֶׁתְּעוֹמֵד בְּכֵן הַתְּמוֹדוֹת 44
 45 עִם הַיִּצֵּר הָרַע וְהַנְּפֶשׁ הַבְּהֵמָיִת וְתִבְחַר לְהַתְּגַבֵּר עֲלֵיהֶם וְלִמְלֵא אֶת יִיעוּדָה 45
 46 כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב¹⁸ רָאָה נְתַתִּי לְפָנֶיךָ אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב, וְאֵת 46
 47 הַהִיפֶךְ דְּחַיִּים וְטוֹב, וְהַכְּתוּב מְסִיִּם "וּבְחַרְתָּ חַיִּים", הִנֵּה מִצַּד 47
 48 יְרִידַת הַנְּשָׂמָה לְמִטָּה, שֶׁהִיא, 48
 49 כְּאִמּוֹר, בְּאוֹפֵן שֶׁבִּיכּוּלָתָה לְבַחֲרוֹר גַּם 49
 50 בְּהִיפֶךְ הַטּוֹב וְהִיפֶךְ הַחַיִּים, שִׁיף בָּה 50
 51 עֲנִינָן הַרִיבּוּי וּפִיזוּר, הִיפֶךְ 51
 52 הָאֲחֻדוֹת, עַד לְבַחֲשִׁינַת נִדְחָה הַמּוֹרָה 52
 53 עַל רִיחּוּק גְּדוּל בְּיוֹתֵר מִהַמְּקוֹר, מְכַפֵּי 53
 54 שֶׁהִיא מִצַּד עֲצֻמָּה, בְּבַחֲשִׁינַת "יְחִיד", 54
 55 וְכִפִּי שֶׁמְמַשִּׁיךְ וּמְבָאֵר. וְהִנֵּנוּ, דְּעַם 55
 56 הִיּוֹת שֶׁהַנְּשָׂמָה מִצִּד־עֲצָמָה 56
 57 הִיא בְּבַחֲשִׁינַת יְחִיד, וְאֵין בָּה 57
 58 פִּירוּד וּפִיזוּר הַמּוֹרִים עַל רִיחּוּק 58
 59 מְאֻלּוּקוֹת, מְפַל־מְקוֹם בְּאֲשֶׁר 59
 60 נִמְשָׁךְ מֵעֲצָם הַנְּשָׂמָה שֶׁהִיא אֶבֶן 60
 61 בְּבַחֲשִׁינַת "יְחִיד" לְהַפְּחוֹת שְׂבָה, 61
 62 שֶׁהֵם מְצִיאָת מוּגֵדֶת וּמוֹגַבְּלַת עַד 62
 63 שְׁעִינֵי הַנְּשָׂמָה יוֹרְדִים וְנִמְשָׁכִים 63
 64 מֵהַעֲצָם לְפַחוֹת הַפְּנִימִיִּים 64
 65 הַמְּתַלְּבָשִׁים בְּאֲבָרִים בְּאוֹפֵן 65
 66 פְּנִימִי, כֹּל כּוֹחַ בְּהַתָּאם לְאֲבָר הַשִּׁיךְ 66
 67 לוֹ, וְעַד לְהַלְבוּשִׁים דְּמַחְשָׁבָה 67
 68 דְּבוּר וּמַעֲשָׂה, אֲמַצְעֵי הַבִּיטוּי 68
 69 הַחִיצוֹנִיִּים שֶׁל כּוֹחוֹת הַנְּפֶשׁ הַנְּקֻרָאִים 69
 70 'לְבוּשִׁים' שֶׁל הַנְּפֶשׁ הַנֵּה בְּאֲשֶׁר 70
 71 הַמְּחַשְׁבוֹת דְּבוּרִים וּמַעֲשִׂים 71
 72 הַרְחוּקִים מֵאֵד מֵהַעֲצָם הַמְּאוּחַד 72
 73 בְּאִלּוּקוֹת מְתַפְּשָׁטִים וּמְתַפְּזָרִים 73
 74 בְּכִמְהָ וְכִמְהָ עֲנִינֵי הָעוֹלָם, 74
 75 כְּאִשֶּׁר הָאֵד חוּשֵׁב, מְדַבֵּר וְעוֹשֶׂה 75
 76 דְּבָרִים שׁוֹנִים בְּעִנְיַי הַעוֹלָם הַגִּשְׁמִי 76
 77 אֲזִי הֵם נַעֲשִׂים בְּבַחֲשִׁינַת 77
 78 רִיבּוּי, וְהִנֵּנוּ לְפִי שֶׁהַעֲנִינָם 78
 79 דְּעוֹלָם הִנֵּה הֵם בְּבַחֲשִׁינַת 79
 80 רִיבּוּי כִּי הָאֲחֻדוֹת הָאִלּוּקִית לֹא נִכְרַת 80
 81 בָּהֶם. 81
 82 וְיִוָּבֵן זֶה עֲנִינֵי הַרִיבּוּי (שְׁנוּבַע 82
 83 מִהַפִּירוּד וְהַפִּיזוּר) שֶׁל כּוֹחוֹת הַנְּפֶשׁ, 83
 84 וְיֹתֵר מִזֶּה שֶׁל לְבוּשֵׁי הַנְּפֶשׁ, וְעוֹד יֹתֵר מִזֶּה שֶׁל עֲנִינֵי הַעוֹלָם, בְּמִפְּל־שִׁפּוֹן 84
 85 וְקַלְחֹמֵר מְעַנֵּן הַרִיבּוּי שִׁשְׁנוֹ אֶפִּילוֹ בְּבַחֲשִׁינַת הַכְּלִים 85
 86 דְּקִדּוּשָׁה, כְּמַבּוּאֵר בְּקַבְּלָה וְחִסְדוֹת שֶׁהָאוֹר הָאִלּוּקִי יוֹרֵד מִלְּמַעְלָה וְנִמְשָׁךְ 86

(15) תניא פל"ז (מח, ב). (16) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ. (17) ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. וראה לקו"ת צו ז, ריש ע"ד. ובכ"מ. (18) פרשתנו (נצבים) ל, טו.

אם יהיה נדחך בקצה השמים

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בעולמות באופן של התלבשות האורות (שהם הארה והתפשטות של האור
 2 האיך-סופי הבלי מוגבל) בכלים (שהם היוצרים את הגדרים ואת ההגבלות
 3 של האור להיות ב'ציר' מסוים ומוגדר) **פְּדוּעַ שְׁגָם בְּכָלִים דְּעֵשֶׂר**
 4 **סְפִירוֹת דְּקְדוּשָׁה**, שבאופן כללי צד הקדושה כולו בטל לאלוקות
 5 ומאוחד עם האלוקות, בכל זאת הִנֵּה
 6 **כָּל מָה שְׁנִמְשָׁכִים** הכלים שבהם
 7 מאירות עשר הספירות **לְמִטָּה**
 8 **בְּעוֹלָם תַּחְתּוֹן יוֹתֵר, הָרִי הֵם**
 9 **בְּבַחֲיִנַת רִיבּוּי יוֹתֵר, כִּי כָּל**
 10 **שֶׁהָעוֹלָם תַּחְתּוֹן יוֹתֵר, גְּדוּרֵי הַמְּצִיאוֹת**
 11 של כל הדברים ניכרים יותר ויש פחות
 12 ביטול לאלוקות **וּמְכַלֶּשֶׁן אִם**
 13 בכלים של הספירות עצמן יש יותר
 14 ריבוי ופחות אחדות ככל שהם יורדים
 15 מעולם אחד לעולם נחות יותר, קל-
 16 וחומר **בְּעוֹלָמוֹת עֲצָמָם (עוֹלָם)**
 17 **מְלִשׁוֹן הָעֵלָם**¹⁹ והסתר על האור
 18 האלוכי שמהווה ומחיה ומקיים אותו),
 19 **שֶׁכָּל מָה שֶׁהָעוֹלָם הוּא**
 20 **לְמִטָּה יוֹתֵר, אֲזֵי הָעֲנִינִים וְכֵל**
 21 **הַנְּבִיאִים שָׂבוּ הֵם בְּבַחֲיִנַת**
 22 **רִיבּוּי יוֹתֵר, וְנִפְרָדִים יוֹתֵר מִמְקוֹרֵם**
 23 **הָאֱלֹהִי אֲשֶׁר בְּעוֹלָמוֹת נְחוּתִים יוֹתֵר**
 24 הוא נעלם ונסתר יותר **וְעַל-אַחַת-**
 25 **כְּמָה-וְכִמָּה בְּיָרִידָה** של האור
 26 האלוכי העליון בריבוי צמצומים
 27 **לְקַלִּיפַת נוּגָה** לצד של היפך
 28 הקדושה, המכסה על האור והקדושה
 29 כשם שהקליפה מכסה על הפרי,
 30 ובקליפות עצמן יש קליפה שנקראת
 31 "נוגה", לשון אור. כי עם היותה קליפה
 32 והיפך הקדושה, מכל-מקום מעט אור
 33 מעורב בתוכה **וְעַל-יָדָה** על ידי
 34 הירידה לקליפת נוגה נפעלת ירידה
 35 נוספת של האור האלוכי **לְג'**
 36 **קְלִיפּוֹת הַטְּמָאוֹת, שְׁנַעֲשָׂה**
 37 **בְּבַחֲיִנַת רִיבּוּי בְּיוֹתֵר.**
 38 **וְכִיּוֹן שֶׁהָעֲנִינִים דְּעוֹלָם הַזֶּה הֵם בְּבַחֲיִנַת רִיבּוּי, בְּגַלְל רִיחוּקֵם**
 39 **מִהִמְקוֹר הָאֱלֹהִי, כִּמְבוּאָר לְעִיל לְכֵן הִנֵּה כְּאֲשֶׁר הִמְחִישָׁבָה דְּבוּר**
 40 **וּמַעֲשָׂה שֶׁל הַנְּשָׂמָה מְתַפְשָׁטִים וּמְתַפְרִים בְּעֲנִינֵי הָעוֹלָם,**
 41 **נַעֲשִׂים גַּם הֵם, הֵינּוּ גַם לְבוּשֵׁי הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹהִית, אִף שֶׁמִּצְדַּע עֲצָמָם הֵם**
 42 **נְעִלִים מִעֲנִינֵי הָעוֹלָם עֲצָמוֹ בְּבַחֲיִנַת רִיבּוּי וּפִירוּד, כִּי הִמְגַע הִישִׁיר**
 43 **עִם עֲנִינֵי הָעוֹלָם מִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם עַד שֶׁשִּׁיף שֶׁתְּהִיָּה מְצִיאוֹת שֶׁל**
 44 **נְדָח חֶסֶד-וְשִׁלּוּם** אפילו בנשמה והיא נמצאת במצב כזה שהיא זקוקה

ל'אסיפה' וקִיבוץ' על ידי הקדוש ברוך הוא שיפעל בה לשוב מהריבוי אל
 האחדות.
 ופְּדוּשׁ עֲנִינֵי נְדָח, המצב של יהודי שנקרא "נדח" והוא זקוק ל"אסיפה"
 ו"קִיבוץ" על ידי הקדוש ברוך הוא הֵינּוּ שֶׁהוּא הִיפָךְ רְצוֹן הָרִי',
 היינו ריחוק ריחוק מהרצון העליון
 וְהֵינּוּ שֶׁהָרְצוֹן (וּבְמִלְאָה
 כתוצאה מכך גַּם הִמְחִישָׁבָה דְּבוּר
 וּמַעֲשָׂה אִמְצָעֵי הַבִּטּוּי –
 ה'לבושים' – של הנפש) שֶׁלוֹ אֵינּוּ
 כְּפִי רְצוֹן הָרִי', אֲלֵא כְּפִי
 הָרְצוֹנוֹת שֶׁל עֲצָמוֹ, של הגוף
 והנפש שבהמית שֶׁאֵז הוּא נַעֲשָׂה
 בְּבַחֲיִנַת נְדָח רְחוּק מֵאֱלֹהִים,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה גֹרֵם שְׁגָם
 הַנִּיצוּצוֹת הָאֱלֹהִיִּים שִׁירוּדוֹ
 מלמעלה מעלה עד למטה מטה
 הַמְּלוּבָשִׁים בְּעֲנִינֵי הָעוֹלָם
 בְּדַבְרֵים גְּשָׁמִים וְחֹמְרִים נַעֲשִׂים
 בְּבַחֲיִנַת נְדָח וְגַם הַנִּיצוּצוֹת
 הָאֱלֹהִיִּים עֲצָמָם מֵתְרַחֲקִים מִמְקוֹרֵם
 העליון.
 וְכָל זֶה כָּל הִירִידָה בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
 וְאִפְלוּ בְּנִיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים לְהִיּוֹת
 "נדח", הוּא מְצַד מַעֲשָׂה הָאָדָם
 דְּיוֹקָא, שֶׁבְּמַעֲשָׂיו הָאֵל טוֹבִים גֵּרַם
 אֵת זֶה כִּי מְצַד הַבְּרִיאָה עֲצָמָה
 כְּפִי שֶׁנִּבְרָאָה עַל יְדֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִלְּכַחֲחִילָה לֹא שִׁיף עֲנִינֵי נְדָח
 חֶסֶד-וְשִׁלּוּם, וְהֵינּוּ שְׁגָם אִפְלוּ
 הַנִּיצוּצוֹת הָאֱלֹהִיִּים שֶׁנִּפְּלוּ
 מִלְּמַעְלָה מֵעֵלָה, מִמְקוֹרֵם הָעֲלִיּוֹן
 לְמִטָּה בְּיוֹתֵר עַד לְג' קְלִיפּוֹת
 הַטְּמָאוֹת, שֶׁבְּשׁוֹנָה מִקְלִיפַת "נוגה"
 שֶׁנִּבְרָאָה לְעִיל שֶׁמִּעַט טוֹב מְעוֹרָב
 בְּתוֹכָהּ, בְּשִׁלּוּשׁ קְלִיפּוֹת אֵלּוּ הֵעֵלֵם
 וְהִסְתֵּר עַל הָאֱלֹהִים הוּא עַד כַּדִּי כֵךְ
 שֶׁאֵין בָּהֶם טוֹב כָּל עִם הַיּוֹתֵם בְּתַכְלִית הָרִיבּוּי וּפִירוּד, וְהִירֵ
 נִתְבָּאָר לְעִיל שֶׁכָּל רִיבּוּי, הִיפָךְ הָאֲחֻדוּת, נוֹבַע מִחֲסוֹרֵן דְּבִיבּוּקוֹת וּבִטּוּל
 לְאֱלֹהִים, וְאִם כֵּן לְכַאוּרָה גַּם הַקְלִיפּוֹת הַטְּמָאוֹת רְחוּקוֹת בְּיוֹתֵר מֵאֱלֹהִים
 מְכַלֶּשֶׁן מְקוֹם אֵינָם רְחוּקוֹת כֵּךְ כֵּךְ שֶׁאִפְשֵׁר לומר עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם בְּבַחֲיִנַת
 נְדָח, וְרַק כְּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹבֵר עַל רְצוֹן ה', וְעוֹשֵׂה מַעֲשִׂים אוֹ
 מְדַבֵּר דִּבְרוּרִים אוֹ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל פְּעוּלוֹת נִגְדוּ הַרְצוֹן הָעֲלִיּוֹן אֲזֵי נַעֲשָׂה
 הָאָדָם בְּעֲצָמוֹ בְּבַחֲיִנַת נְדָח, וְגֹרֵם שְׁגָם הַנִּיצוּצוֹת כּוֹי הֵינּוּ
 נְדָחִים. וְזֶהוּ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל²⁰ יְתוּשׁ

ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 החומרה שבמעשה חטא - יתוש קְרָמֶךְ, בסדר הבריאה בששת ימי
2 בראשית כל בעלי החיים ובכללם היתוש נבראו לפני האדם ומשמעות הדברים
3 היא שגם יתוש שמכנים ואינו מוציא²¹, כך הפסולת נשאת
4 בתוכו וזה מורה על כך שהוא נברא נחות ביותר שהיא קליפה היותר
5 תחתונה כו', נברא לפני האדם
6 והקדימה של היתוש בבריאה מלמד על
7 כך שהקליפה התחתונה ביותר
8 קודמת היא במדרגה לאדם
9 החוטא. פי כל הנבראים, גם
10 הקליפות הטמאות והנחותות
11 ביותר, כיון שאינם משנים את
12 תפקידם שלשמו נבראו, אינם
13 בבחינת נדחים, ועם כל הנחיתות
14 שלהם אינם נחשבים רחוקים כל כך
15 מאלוקות מה-שאין-כן האדם
16 שעובר על רצון הקב"ה,⁹
17 ופועל בניגוד לתפקידו ותכלית בריאתו
18 שעל-ידי-זה נעשה הענין
19 הנדח פנ"ל.
20 ומפל-מקום נאמר נדחך
21 לשון יחיד, אף שכאמור כל
22 המושג של 'קיבוץ' ואסיפה שייך רק
23 בדברים רבים ומפורים, פי גם
24 פאשר האדם עובר על רצון
25 הקב"ה ונעשה בבחינת נדח,
26 הנה גם אז הוא עדיין בבחינת
27 יחיד שהוא תואר המורה על מעלה
28 וחשיבות. וטעם הדבר, פי
29 כמאמר חכמינו ז"ל ישראל אף-
30 על-פי שחטא ישראל הוא²²,
31 ומבואר על כך בחסידות שגם בעת
32 החטא תוך כדי מעשה החטא עצמו
33 נקרא בשם ישראל, מלשון
34 פי שרית עם אלקים²³, לשון
35 שורה ומעלה וחשיבות והינו
36 שהוא היהודי שנשמתו למעלה
37 מסדר השתלשלות הרגיל של
38 ירידת האור האלוקי מלמעלה למטה
39 מדרגה לדרגה באופן של דרגה קשורה
40 בחברתה כטבעות של שלשלת
41 האחתות זו בזו, וכיון שהוא
42 למעלה מסדר השתלשלות, הרי אין בזה מדידות והגבלות
43 דסדר השתלשלות, שמצידן יש הבדלי דרגות, ונבראים נעלים ונבראים

נחותים, והחטא הוא פגם וחסרון, אבל היהודי שנשמתו הוא בעצם למעלה
מ'סדר השתלשלות' ולכן גם בירידתו למטה כו' ולמרות שהנשמה
מלובשת בגוף ונפש הבהמית הוא בכחינת אחד, המורה על ביטול
לאלקות, ולא ריבוי המורה על פירוד ופיזור ורחוק מאלקות וכמו
שכתוב²⁴ על עם ישראל שהם גוי
עם אחד בארץ, והמשמעות
הפנימית של הפסוק היא שגשמות
ישראל, להיותם למעלה
מהמדידות השתלשלות, שמצידם יש חילוקי
דרגות בין 'מעלה' ו'מטה', כאמור,
הנה גם פאשר הם בארץ עולם
הזה הגשמי התחתון (על-ידי
ירידת הנשמה למטה), הרי
הם בבחינת אחד ומצד עצם
מהותם נשאים בני ישראל דבוקים
באלקות תמיד. ויתירה מזה,
שאפילו בשעת מעשה החטא
עצמו הם גם כן בבחינת אחד,
ונשאים קשורים באלקות וכנ"ל
שישראל אף-על-פי שחטא,
ישראל הוא.
ואפילו בחטאים שיש בהם
חיוב פרת רחמנא-ליצלן,
שענין הפרת לפי פנימיות
העניינים הינו שנוכרת יקריע
ונפסק משרשו ומקורו²⁵
באלקות, שבהם לכאורה בודאי נפגם
הקשר של הנשמה עם הקדוש-ברוך-
הוא ודבוקה באלקות הרי ידוע
הדיוק בזה שנוכרת משרשו
ומקורו דוקא, היינו מאותה דרגה
באלקות שהיא שורש ומקור (גלוי
וישיר) לנשמה אכל מצד
עצמותו ומהותו של הקדוש-ברוך-
הוא גם 'כרת' לא מכרית ומפסיק אלא
הרי הוא היהודי שנשמתו תמיד
מאוחד²⁶ עם הקדוש ברוך הוא,
שלכן אומר הקב"ה על כל
אחד ואחת מישראל, יהיה
מי שיהיה, תהיה רמתו הרוחנית
אשר תהיה, נצר מטעי מעשי ידי להפאר²⁷, דכשם שהקב"ה
הוא נצחי, כך גם ישראל שהם מעשה ידיו²⁸ כי הקשר של

(21 גיטין נו, ב. 22) סנהדרין מד, רע"א. (23) וישלח לב, כט. (24) שמואל-ב ז, כג. ועוד. (25) ראה תניא פכ"ד. אגה"ת פ"ה. (26) ראה גם לקו"ת דרושים לר"ה סב, סע"ג. שמע"צ פג, ב. סה"מ אעת"ר ע' עד. (27) ישעי' ס, כא.

אם יהיה נדחך בקצה השמים

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בני ישראל עם אלוקות הוא קשר תמיד ונצחי שאין בו הפסק לעולם. וזהו
2 מה שפתיב נדחך לשון יחיד, כי גם בעת שהוא נדח
3 רחמנא ליצלן, מפני החטאים, ואפילו מי שחטא בחטאים חמורים של
4 "כרת" חלילה, הרי הוא בבחינת יחיד וגם הוא קשור באלוקות.
5 וכידוע הפרוש²⁹ במאמר³⁰
6 בהגדה של פסח, "כנגד ארבעה בני
7 דברה תורה" בפסוקים העוסקים
8 בחובה של סיפור יציאת מצרים,
9 "והגדת לבנך" אהד חכם כו'
10 ואהד תם ואהד שאינו יודע
11 לשאול, ועל כך מבואר בחסידות
12 שבכל אהד ואהד מישראל
13 ישנו בחינת אהד. והינו, לא
14 רק בחכם, תם ושאינו יודע
15 לשאול, אלא אפילו ברשע
16 שעובר עבירות ("ישראל אף-על-פי"
17 שחטא") ישנו גם פן בחינת
18 אהד – כלשון ההגדה שגם עליו
19 אומרים אהד רשע, כי אפילו אצל
20 הרשע, קיימת בחינת "אהד".
21 (ג) והנה פיון שכל אהד ואהד
22 מישראל, גם בשעת החטא
23 עצמו בהיותו נדח רחמנא-
24 ליצלן, יש בו בחינת אהד,
25 הנה מצד ה'אהד' שבו,
26 יקובץ גם הוא, ובסופו של דבר
27 הקשר שלו לאלוקות יהיה בשלימות
28 ובגלוי כההבטחה שלא ידח
29 ממנו נדח³¹.
30 וזהו מה שפתיב ושב הו'
31 אלקיך את שבותך גו' אם
32 יהיה נדחך בקצה השמים,
33 משם יקבץ גו', דענן הו'
34 אלקיך הוא בחינת היחידה
35 שבנפש, הדרגה הכי עמוקה, הכי
36 נעלית והכי פנימית שנשמה בחינת
37 ניצוץ נברא שמקבל מניצוץ
38 בורא כמבואר בחסידות שהנשמה
39 היא "חלק אלוקה ממעל ממש" והיא
40 מהות אלוקית, ועם זאת הנשמה היא
41 "נברא" ולא "בורא" אבל בבחינת ה"יחידה" שבה יש ניצוץ שמקבל מ"ניצוץ
42 בורא" שזו מהות נעלית ושונה באין-ערוך ממהות "נברא" (כמו שפתיב

נדחך, כך גם ישראל שהם מעשה ידיו²⁸. וזהו
מה שפתיב נדחך לשון יחיד, כי גם בעת שהוא
נדח רחמנא ליצלן, הרי הוא בבחינת יחיד.
וכידוע הפרוש²⁹ במאמר³⁰ אהד חכם כו' ואהד
תם ואהד שאינו יודע לשאול, שבכל אהד ואהד
מישראל ישנו בחינת אהד. והינו, לא רק בחכם,
תם ושאינו יודע לשאול, אלא אפילו ברשע
ישנו גם פן בחינת אהד - אהד רשע.
(ג) והנה פיון שכל אהד ואהד מישראל, גם
בשעת החטא בהיותו נדח רחמנא-
ליצלן, יש בו בחינת אהד, הנה מצד ה'אהד'
שבו, יקובץ גם הוא, כההבטחה שלא ידח ממנו
נדח³¹. וזהו מה שפתיב ושב הו' אלקיך את
שבותך גו' אם יהיה נדחך בקצה השמים, משם
יקבץ גו', דענן הו' אלקיך הוא בחינת
היחידה שבנפש, בחינת ניצוץ נברא שמקבל
מניצוץ בורא (כמו שפתיב ב'עץ חיים'³²), ומצד
בחינת הו' אלקיך שבכל אהד מישראל (בחינת
היחידה), הנה גם כשהוא נדח בקצה השמים,
מכל-מקום משם יקבץ ומשם יקחך. וענינו
בעבודה הוא ענין התשובה, שעל-ידה מתגלית
בחינת היחידה, שלכן אמרו במקום שבפלי-
תשובה עומדים, צדיקים גמורים אין יכולים
לעמוד שם³³, לפי שעל-ידי התשובה מתגלה
בחינת היחידה. וזהו שמצינו גבי התשובה דרבי
אלעזר בן דורדיא שבכה רבי ואמר יש קונה
עולמו בשעה אחת³⁴, והינו, שרבי נתקנא ברבי
אלעזר בן דורדיא, דאף שרבי היה הראש
והיחיד בדורו בתורה ומצות, מכל-מקום נתקנא
בדורו בתורה ומצות, והיה בדרגה נעלית מאד מכל-מקום נתקנא
ברבי אלעזר בן דורדיא, שלכאורה היה בדרגה הרבה יותר נמוכה

(28 ראה עמק המלך שער תקוני התשובה ספ"ג. אג"ק ח"א ע' קמו. 29) ראה סה"ש תש"ג ע' 74. 30) הגש"פ. 31) ע"פ שמואל-ב יד, יד. וראה תניא ספלי"ט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג. 32) שער מב (שער דרושי אבי"ע). הובא בלקו"ת פ' ראה כז, א. 33) ראה ברכות לד, ב. לקו"ש ח"ד ע' 361. ע' 363. 34) ע"ז יז, א.

ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

1 ממנו, וזאת מצד המעלה המיוחדת שבתשובה, שלא קיימת אילו
 2 אצל צדיק גמור, שעל-ידי דוקא באים לגילוי בחינת יחידה
 3 וכאשר היחידה היא בגלוי, שום דבר לא מעלים ומסתיר על הקשר העצמי
 4 והמהותי של היהודי עם הקדוש ברוך הוא.
 5 והולך ומבאר בפרטיות יותר את מעלת
 6 התשובה ושייכותה לגילוי ה"יחידה":
 7 ובאור הענין, דהנה בתשובה
 8 ישנם ב' ענינים שונים.
 9 ענין הא' הוא התשובה
 10 עצמה, שהיא קבלה החלטה
 11 טובה לשמור את מצוות ה' על
 12 להבא, ובכלל זה חלק בלתי
 13 נפרד מהחלטה לגבי העתיד היא
 14 גם החרטה על העבר, פי
 15 מהחרטה על העבר בכנות
 16 מוכח שהקבלה על להבא
 17 היא קבלה אמתית בכנות (כי אם
 18 איננו מתחרט על העבר, הקבלה על
 19 העתיד לא שלימה ואמיתית).
 20 וענין הב' הוא וידוי דברים
 21 שצריך להיות עם התשובה
 22 כמו שכתוב (בפרשת נשא) "והתוודו
 23 את חטאתם".
 24 והולך ומבאר את הסיבה הפנימית לכך
 25 שתהליך התשובה מורכב משני
 26 הדברים האמורים – האחד, קבלה על
 27 להבא ואיתת חרטה על העבר, והשני
 28 הוידוי בדברים:
 29 וטעם הדבר הוא³⁵, לפי
 30 שפכל דבר ישנו גוף ונפש,
 31 כלומר, הדבר והחיות שלו וכן הוא
 32 גם בקליפה כוח של היפך הקדושה
 33 (המעלים ומסתיר על אלוקות כשם
 34 שהקליפה מכסה על הפרי) הנעשית
 35 מהחטא, שיש בה גוף ונפש
 36 המציאות שלה והחיות שלה. והינו,
 37 שמהרצון והחיות שהיה לו
 38 לאדם בחטא מתהנה נפש חיות
 39 הקליפה, וממעשה העבירה
 40 בפועל מתנהה גוף מציאות
 41 הקליפה. ולכן גם בכיטול הקליפה ואיבוד כוחה עד להעלאתה
 42 לקדושה שנעשה על-ידי התשובה, צריכים להיות שני
 43 ענינים. והינו, שעל-ידי החרטה על עשיית העבירה ועקירת

ביאור בדרך אפשר

44 הרצון מהחטא נעקרת הנפש של הקליפה, אך בכדי
 45 לבטל גם את גוף מציאות הקליפה צריך להיות וידוי דברים
 46 שהוא פעולה מעשית (בנוסף להחלטה והקבלה בלב).
 47 וזהו הטעם הפנימי לכך שתקנו לומר אשמנו בגדנו כו' בכל
 48 אותיות אל"ף ב"ת, שהוא
 49 ניסח השנה לכל נפש
 50 מראשיכם שבטיכם עד חוטב
 51 עציף ושואב מימיו, ולא תקנו
 52 ניסח שנה לבעלי דרגות שונות פי
 53 על-ידי כ"ב האותיות של
 54 הידוי, שהן מציאות ממשית (ולא
 55 רק רגש בלב) הרי הוא מוחה
 56 את הגוף דקליפה (וכידוע³⁶
 57 שכ"ב האותיות עם
 58 החילופים ותמורות שלחם
 59 כו' הם מקור כל
 60 ההתהוות³⁷, כמבואר ב'שער
 61 היחוד והאמונה' שבספר התניא –
 62 "וזהו שכתב האר"י ז"ל שגם בדומם
 63 ממש כמו אבנים ועפר ומים יש בחינת
 64 נפש וחיות רוחנית דהיינו בחינת
 65 התלבשות אותיות הדבור מעשרה
 66 מאמרות המחיות ומהוות את הדומם
 67 להיות יש מאין ואפס שלפני ששת ימי
 68 בראשית, ואף שלא הזכיר שם אבן
 69 בעשרה מאמרות שבתורה אף-על-פי
 70 כן נמשך חיות לאבן על-ידי צירופים
 71 וחילופי אותיות... עד שמשתלשל
 72 מעשרה מאמרות ונמשך מהן צירוף
 73 שם אבן והוא חיותו של האבן וכן בכל
 74 הנבראים... על-ידי חילופים ותמורות
 75 האותיות וגימטריאות שהן חשבון
 76 האותיות עד שיוכל להתצמצם
 77 ולהתלבש ולהתהוות ממנו נברא
 78 פרט"י).
 79 אמנם, עיקר ענין התשובה
 80 הוא עקירת וכיטול כל
 81 הרצונות הזרים שיש לאדם לכל
 82 הדברים הגשמיים שבעולם הזה
 83 לגמרי מפל-וכל, ולא יהיה
 84 לאדם שום רצון ותאוה לענייני העולם הזה אלא הרצון לה' לבדו,
 85 שהוא רצון פשוט נעלה ומופשט מהגדרה וצירוף ועצמי שטבוע
 86 ומושרש בעצמות הנפש ממש, ולא באחד הרבדים הפחות פנימיים

(35) ראה שערי תשובה שם ו, ב ואילך. וראה גם סהמ"צ להצ"צ לח, ב. 36) תניא שער היחוד והאמונה פ"א. 37) חסר קצת (המור"ל).

ביאור בדרך אפשר

1 ועמוקים שלה בבחינת היחידה שבנפש³⁸, עצמיות הנשמה שהקשו
 2 שלה לאלוקות הוא "פשוט ועצמי" ועל-ידי-יהוה על-ידי ביטול הרצונות
 3 לענייני העולם הזה וגילוי ה"יחידה שבנפש" הרי הוא מקבץ את כל
 4 הרצונות הזרים שלו שנתפזרו ונדחו כנ"ל ועוקר ומבטל אותם
 5 עד שאין לו אלא רצון אחד, רצון
 6 לאלוקות.
 7 ומוסיף ומבאר כיצד נפעל 'קירוב'
 8 הרצונות הלא טובים:
 9 פי כל הרצונות הפרטיים,
 10 הנטיות של האדם לדברים שונים
 11 (ובענייני - הרצונות והתאוות לענייני
 12 העולם הזה) המשקתם היא
 13 מהרצון הפללי, הכול נובע מכך
 14 שקיימת בנפש נטייה כללית לכך
 15 ולכן פאשר עוקר את רצונו
 16 הפללי מהרע, וכללות הרצון
 17 ונטיית הנפש שלו כבר לא נמצאים
 18 ברע אלא אך ורק ברצון לאלוקות אזי
 19 במילא מתקבצים גם
 20 הרצונות הפרטיים וכולם
 21 נעקרים מרצונות דברים לא רצויים -
 22 לרצונות פרטיים לענייני קדושה
 23 שנובעים מהרצון הכללי 'לה' לברוך'.
 24 ועל-ידי-יהוה כאשר האדם עוקר את
 25 רצונו מענייני העולם וכל הרצון שלו
 26 הוא לאלוקות מתבטלת גם
 27 הקליפה שנעשית על-ידי
 28 מעשה החטא (כמבואר לעיל), ועד
 29 שאפילו בחטא כזה שעליו
 30 אמרו³⁹ איזהו מעות שלא
 31 יוכל לתקון, זה שבא כו' על
 32 הערוה והוליד כו' ממזר, כמבואר
 33 בספר התניא (פרק ז) שכאשר האדם
 34 חוטא, חלילה, באופן ש"מוסיף כוח
 35 וחיות בקליפה טמאה ביותר", אזי אינו
 36 יכול להעלות את החיות לקדושה
 37 באמצעות תשובה רגילה "אלא אם כן יעשה תשובה מאהבה רבה כל כך עד
 38 שזדונות נעשו לו כזכיות", ובהמשך לזה נאמר שלכן אמרו בגמרא "איזהו
 39 מעוות... והוליד ממזר", "שאו גם אם יעשה תשובה גדולה כל כך", היינו
 40 תשובה מאהבה, "אי אפשר לו להעלות החיות לקדושה, מאחר שכבר ירדה
 41 לעולם הזה ונתלבשה בגוף בשר ודם", ובכל זאת הרי אין לך דבר

ביאור בדרך אפשר

42 העומד בפני התשובה⁴⁰ (דקאי גם על חטא כזה, כמרומו
 43 בתניא⁴¹ ב'אגרת התשובה' שגם האמור בוזהר שהתשובה לא מועילה
 44 לתיקון חטא חמור, הכוונה ל"תשובה תתאה", תשובה בדרגה נמוכה, אבל
 45 "תשובה עלאה", תשובה בדרגה נעלית, כן מועילה), וכמעשה הידוע⁴²
 46 בבעל-תשובה אחד שצעק בכל נפשו כו' והתשובה שלו היתה
 47 מעומק הלב ומתו פתאום באותו
 48 הרגע כל הממזרים הנולדים
 49 מעונו כו', ותשובה כזו כן מועילה
 50 פי על-ידי-יהוה שעוקר את
 51 רצונו לגמרי מהרע, אזי
 52 מתבטלת הקליפה שנעשיתה
 53 על-ידי החטא, כמבואר לעיל
 54 שהחטא יוצר 'קליפה' (שמורכבת מגוף
 55 ונפש, כשם שבעבירה יש גוף ונפש)
 56 וכל רצונותיו שנתפזרו ונדחו
 57 רחמנא-ליצ'ן בקליפות,
 58 חוזרים ועולים לקדושה ומהירבוי
 59 והפיזור נעשה "אחד".
 60 וזהו גם מה שכללות ענין
 61 קיבוץ הרצונות באופן כללי
 62 עבודה זו של עקירת הרצונות הלא
 63 טובים הרבים, והפיכתם לרצון אחד
 64 לאלוקות הוא בתפלה, כמאמר
 65 הזוהר דשעת צלותא שעת
 66 קרבא⁴³, שעת התפילה היא שעת
 67 מלחמה, הזמן של המאבק הפנימי בין
 68 הנפש האלוהית והנפש הבהמית,
 69 ובתפילה עצמה ועיקר התפלה
 70 הוא קריאת-שמע, ועיקר
 71 קריאת-שמע הוא פרשה
 72 ראשונה, ובפרט פסוק
 73 ראשון, שמע ישראל. והולך
 74 ומבאר את הקשר בין "שמע ישראל"
 75 ל"קירוב הרצונות":
 76 וְהֶעֱנַן בְּזָה⁴⁴, דְּהִנֵּה פְרוּשׁ
 77 שְׁמַע, הוּא (גם) עֲנִין קִיבוּץ וְאִסְיָפָה, כְּמוֹ וְיִשְׁמַע שְׂאוּל אֵת
 78 הָעָם⁴⁵, שְׁפִירוּשׁוֹ שֶׁשְׂאוּל הַמֶּלֶךְ קָרָא לְעַם לְהִתְאַסֵּף, וְהִנֵּנוּ שֶׁהַעֲבוּדָה
 79 הָרוּחָנִית שֶׁל הָאָדָם בֵּעַת אֲמִירַת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" הִיא שְׁמִקְבֵּץ וְאוֹסֵף אֵת
 80 כָּל הָרְצוֹנוֹת הֵלָא טוֹבִים שְׁלוֹ שְׁנִתְפָּזְרוּ בְּמִקוֹם הַקְּלִיפּוֹת,
 81 שְׁזָהוּ עֲנִין שְׁמַע אוֹתִיּוֹת שֶׁם עִי⁴⁶, ע' בְּגִיטְרִיא שְׁבַעִים הוּא

(38) שערי תשובה ח"ב קיז, א. (39) חגיגה ט, א (במשנה). יבמות כב, ב. (40) רמב"ם הל' תשובה פ"ג הי"ד. וראה ירושלמי פאה פ"א סוף ה"א. (41) אגה"ת רפ"ד. (42) שערי תשובה שם, סע"ד. וראה שערי תשובה ח"א שם ו, ג. (43) זהר הובא בלקו"ת ר"פ תצא. בשער התפלה שם. ובכ"מ. וראה זהר ח"א רמ, ב. ח"ג רמג, א. (44) ראה שערי תשובה ח"ב שם, סע"ג. (45) שמואל"א טו, ד. (46) ראה חזקוני ואתחנן ו, ד. שער התפלה לאדהאמ"צ ע, ב. וש"נ.

ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הַשׁוֹרֵשׁ שֶׁל ע' אומות העולם, וְעַנְנֵן שְׁמַע הוּא קִיבוּץ
 2 וְאִסִּיפַת הַרְצוֹנוֹת שְׁנַתְפָּזְרוּ בְּבַחֲיִנַת ע', בְּעַנְיַי אִימֹת
 3 הָעוֹלָם כּו' הֵינּוּ הַרְצוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם לְדַבְרִים הַרְחוּקִים מֵאֲלוּקוֹת, וְקִיבוּצָם
 4 וְכִינוּסָם לַעֲקוֹר אוֹתָם מִשֶּׁם וְלַהֲפֹךְ אוֹתָם לְרִצּוֹן אֶחָד לָהּ בְּלִבָּד (כַּמְבוּאָר לְעִיל).
 5 וְהִכַּח לְאִסִּיפַת הַרְצוֹנוֹת
 6 (שְׁמַע) וְהַתְּקַרְבוֹת לְדַבִּיקוֹת
 7 בְּאֲלוּקוֹת, כַּמְבוּאָר לְעִיל, הוּא
 8 יִשְׂרָאֵל, דִּישְׂרָאֵל הוּא אוֹתִיּוֹת
 9 'לִי רֹאשׁ'⁴⁷, הֵינּוּ דַרְגָּה גְבוּהָה,
 10 עֲמוּקָה וּפְנִימִית, בְּנִשְׁמָה הַאֲלוּקִית
 11 שְׁקִימַת בְּכָל יְהוּדֵי שְׁהוּא עַנְנֵן
 12 הַיְחִידָה שְׁבִנְפֶשׁ, שְׁמַצַּד
 13 בְּחִינָה זֹה הוּא מְקַבֵּץ אֶת כָּל
 14 רְצוֹנוֹתָיו כַּנֶּל בְּאֲרוּכָה
 15 שְׁבַחֲנֵת הַיְחִידָה נִשְׁאֵרֵת הַדּוּקָה
 16 בְּאֲלוּקוֹת תְּמִיד, אֲפִילוֹ בַּעַת חֲטָא,
 17 וְלַעוֹלָם אֵינָה נִפְגַּמַת, וְלִכֵּן בְּהַתְּגַלּוֹת
 18 הַיְחִידָה אֲפֹשֶׁר לַפְעוּל אֶת "קִיבוּץ
 19 הַרְצוֹנוֹת".
 20 וְזֶהוּ מָה שְׁהַעֲבֹדָה דְקָרִיאת־
 21 שְׁמַע הוּא עַנְנֵן הַמְּסִיר־ת־
 22 נְפֶשׁ, וּבַעַת קְרִיאת שְׁמַע צְרִיכָה
 23 לְהִיּוֹת כּוֹנֵה לְמִסּוֹר נִפְשׁוֹ
 24 בְּאֶחָד⁴⁸, כִּידוּעֵ⁴⁹ שְׁמִסִּיר־ת־
 25 נְפֶשׁ שְׁהִיא עֹבֵרֵת ה' מֵעֵבֵר לְכָל
 26 מִדִּידָה וְהַגְּבִלָה שֶׁל הָאָדָם וְהַעוֹלָם, עַד
 27 כְּדֵי וּיְתוֹר עַל הַחַיִּים וְאֲבָדוֹן כֹּל
 28 הַמְּצִיאֹת שֶׁל הָאָדָם, הוּא עַנְנֵן
 29 גִּילּוּי הַיְחִידָה, כִּי דוּקָא מִצַּד
 30 בַּחֲנִינַת הַיְחִידָה שְׁבַכְנֵשׁ עֹבֵרֵת ה'
 31 לְלֵא כֹל הַגְּבִלָה וּמִצַּד גִּילּוּי
 32 הַיְחִידָה נַעֲשֶׂה אִסִּיפַת
 33 הַרְצוֹנוֹת, שְׁמַע כַּמְבוּאָר לְעִיל.
 34 (ד) וְהֵנָּה עַנְנֵן הַיְחִידָה'
 35 שְׁבִנְפֶשׁ, שְׁמִמְנָה בָּאָה עֲקִירַת
 36 הַרְצוֹן הֵלָא רְצוֹי שְׁעוֹקֵר אֶת כָּל
 37 רְצוֹנוֹ הַנְּטִייה הַטְּבִיעִית שֶׁל מְהַרְע
 38 וְאֵינּוּ רוֹצֶה בְּשׁוֹם דְּכָר מַעֲנִינֵי
 39 הָעוֹלָם - רַק בְּאֲלוּקוֹת, יִשְׁנָה קִימַת תְּמִיד בְּשִׁלְמוֹת בְּכָל אֶחָד

40 וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, יִהְיֶה מַעֲמָדוֹ וּמִצְבוֹ הַרוּחָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה, וְכַמְבָּאָר
 41 אֲדָמוֹר הַזְּקֵן⁵⁰ עַל הַפְּסוּקָה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל - אַ אִיד נִיט עַר
 42 וְוִיל אוֹן נִיט עַר קַעֵן זֵיין נִפְרָד חֲסִי־שְׁלוֹם פּוֹן אֲלוּקוֹת.
 43 יְהוּדֵי (וְהַכּוֹנֵה לְכָל יְהוּדֵי, כַּאֲמוֹר) אֵינּוּ רוֹצֶה וְאֵינּוּ יוֹכֵל לְהִיּוֹת נִפְרָד מֵאֲלוּקוֹת
 44 חֲסִי־שְׁלוֹם, וְכִיּוֹן שְׁעַנְנֵן
 45 הַתְּשׁוּבָה הוּא מִצַּד בְּחִינַת
 46 הַיְחִידָה שְׁבִנְפֶשׁ שְׁהִיא
 47 בְּשִׁלְמוֹת בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד
 48 מִיִּשְׂרָאֵל (כַּנֶּל), לְכֵן אֲפֹשֶׁר
 49 יוֹכֵל לְהִיּוֹת תְּשׁוּבָה גַם
 50 בְּשַׁעֲתָא חָדָא וּבְרַגְעָא חָדָא⁵¹
 51 (בְּשַׁעֲתָא אַחַת וּבְרַגְעָא אַחַד),
 52 הֵינּוּ שְׁגַם בְּרַגְעָא חָדָא, בְּרַגְעָא
 53 אַחַד, בְּתוֹךְ זְמַן קֶצֶר בְּיוֹתֵר, הֵנָּה
 54 כְּשִׁישְׁנָה בְּזָה שְׁעִתָּא חָדָא,
 55 כְּפִרוּשׁ כ"ק מו"ח אֲדָמוֹר⁵²
 56 אֵיין קַעֵר, פְּנִייה אַחַת (שַׁעֲתָא מַלְשׁוֹן
 57 פְּנִייה, כַּמּוֹ "וַיִּשַׁע ה' אֶל הַבַּיִת וְאֵל
 58 מִנְחָתוֹ, וְאֵל קִיָּן וְאֵל מִנְחָתוֹ לֹא
 59 שַׁעֲתָא"), הֵינּוּ שְׁפֹנָה וְנוֹטָה לְכַךְ בְּכָל
 60 מְצִיאוֹתוֹ אֲזִי הוּא קוֹנֵה עוֹלָמוֹ
 61 כּו' בְּרַגְעָא אַחַד (כַּמְבוּאָר לְעִיל מִסִּפּוֹר
 62 הַגְּמָרָא עַל רַבֵּי אֲלֵעָזָר בֶּן דּוֹרֵדַי
 63 שְׂרַבֵי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא אֲמַר עֲלֵיו: "יֵשׁ
 64 קוֹנֵה עוֹלָמוֹ בְּשַׁעֲתָא אַחַת").
 65 וְעַנְנֵן זֶה הֵיכּוֹלֵת לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה
 66 בְּרַגְעָא, בְּמַהֲרֹת, הוּא גַם בְּהִלְכָה,
 67 שְׁהַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה עַל-
 68 מְנַת שְׂאֵנֵי צְדִיק גְּמוּר, אֵיין
 69 שׁוֹם נִפְקָא־מִינָה בְּמַעֲמָדוֹ
 70 וּמִצְבוֹ הַעֲבָר, וְאֲפִילוֹ אִם יָדוּע
 71 שְׁלַפְנֵי זְמַן קֶצֶר לֹא הִיא בְּמַצַּב שֶׁל
 72 צְדִיק גְּמוּר, וְכַאֲשֶׁר הִרְהַר
 73 בְּתְשׁוּבָה הַרִי הִיא מְקוּדֶשֶׁת
 74 בְּיָדָא⁵³ הִרֵי שְׁגַם בְּעִנְיַי הַלְכָה
 75 מִצִּינּוֹ שְׁתְּשׁוּבָה יוֹכֵלֵה לְהִיּוֹת בְּרַגְעָא,
 76 וְזֹאת מִשׁוֹם שְׁבַכְנִינַת הַיְחִידָה
 77 שְׁבַכְנֵשׁ, הָאָדָם הִיא וְנִשְׂאָר קְרוֹב
 78 לְאֲלוּקוֹת בְּשִׁלְמוֹת בְּכָל מַעֲמָד וּמִצַּב, כַּמְבוּאָר לְעִיל.

(47) שער הפסוקים להאריז"ל וישלח לב, כט. ספר הליקוטים להאריז"ל ויחי מזו, כח. שם מח, ב. פע"ח שער הלולב פ"א. סהמ"צ להצ"צ טו, ב — בשם הזהר. ועוד. (48) ראה זהר ח"ב קיט, א. ח"ג לג, א. פרי עץ חיים שער הק"ש פ"ב. ב"ח לטור או"ח ר"ס סא. (49) ראה לקו"ת תצא לח, ג. סה"מ תרמ"ח ע' קפו ואילך. תש"ט ע' 118 ואילך. (50) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' שפד (נעתק ב"היום יום" כה תמוז). שם ע' תקמו (נעתק ב"היום יום" כא סיון). ועוד. (51) זח"א קכט, סע"א. (52) סה"מ תרצ"ג ע' תקמא. ושי"נ. סה"ש תש"ה ריש ע' 121. וראה לקו"ת דרושי ר"ה סא, א. סג, ד. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תפכ. (53) קידושין מט, ב. רמב"ם הל' אישות פ"ח ה"ה. תשו"ע אה"ע סל"ח סל"א.

אם יהיה נדחך בקצה השמים

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אָמְנָם, בְּמִשְׁךָ כָּל הַשָּׁנָה הָרִי זֶה יָכוֹל לְהִיּוֹת בְּהֶעָלָם, 2 שְׂאִינוּ נִיכָר וּבְחִיצוֹנוֹת וּבְגִלּוֹי יִתְכַן שֶׁהָאֵדָם לֹא הִיא בְּמִצַּב שֶׁל קִירֹב 3 לְאֵלֶקוֹת. אֵךְ בְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, שְׂאֵז הַקְדוּשׁ בֵּרוּךְ הוּא מֵאִיר לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל 4 וּמֵתִקְרַב אֲלֵיהֶם בְּאוֹפֵן מִיּוֹחַד, וְהַמְשֵׁל לְכַךְ הוּא, כְּדַבְרֵי רַבְּנֵי הַזֶּקֶן בִּלְקוּטֵי 5 תוֹרָה, שֶׁבְחֹדֶשׁ אֱלוֹל נִמְצָא 6 הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ בֵּרוּךְ הוּא בְּשִׁדְהָ 7 שְׂמֵאִיר בְּגִלּוֹי (לֹא כִּמוֹ כָּל יָמוֹת הַשָּׁנָה 8 שֶׁהַמֶּלֶךְ נִמְצָא בְּהִכְלוֹ וְהוּא נִסְתָּר 9 מֵהֶעָם הַנִּמְצָאִים בְּשִׁדְהָ) וּמִקְבֵּל אֶת 10 כּוֹלָם בְּסִבְרָ פָּנִים יְפוֹת 11 וּמֵרָאָה פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת 12 לְכוֹלָם⁵⁴, וְהִינּוּ שָׂגַם אֱלוֹ 13 שְׂנַמְצָאִים בְּשִׁדְהָ, הֵינּוּ שֶׁהִרְגָה 14 הַרוּחָנִית שֶׁלֵּהֶם נְחוּתָה בְּחִינַת אִישׁ 15 שִׁדְהָ⁵⁵, מֵאִיר אֲפִילוֹ לָהֶם 16 הָאֲרֵת פְּנִימִיּוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ, 17 הֵנָּה מֵצַד גִּילּוֹי פְּנִימִיּוֹת 18 הַרְצוֹן שֶׁל הַקֶּב"ה שְׂמֵאִיר 19 בְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, מֵתְגַלֶּה גַם 20 פְּנִימִיּוֹת הַרְצוֹן שְׂבִישְׂרָאֵל, 21 וְהַיְחִידָה שֶׁבְּנַפְשׁ שׁוֹב אֵינָה נִעְלָמָה, 22 וְיִכְרַע בְּגִלּוֹי אֵיךְ שְׂפִנִימִיּוֹת רְצוֹנוֹ 23 שֶׁל כָּל יְהוּדֵי הוּא לְהִיּוֹת מֵאוּחַד 24 בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְכַנ"ל מְדַבְרֵי רַבְּנֵי 25 הַזֶּקֶן שְׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ רוֹצֵה 26 וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִיּוֹת נִפְרָד חֶסֶד 27 וְשִׁלּוּם מֵאֵלֶקוֹת. 28 וְזֶה גַם פֶּן עֲנִין הַתְּקִיעוֹת 29 שֶׁבְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, שֶׁבְּכָל יוֹם 30 יוֹם שֶׁבְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, לֹא רַק 31 בְּרֵאשׁ-חֹדֶשׁ, אֲלָא גַם בְּכָל 32 יְמֵי הַחֹדֶשׁ (מִלְּבַד שַׁבָּת, וְכֵן 33 עָרַב רֵאשׁ-הַשָּׁנָה מֵצַד 34 טַעֲמִים צְדָדִים⁵⁶ כִּי לְהַבְדִּיל 35 בֵּין הַתְּקִיעוֹת בְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל שֶׁהֵן מְנַהֵג 36 לְתַקִּיעוֹת בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהֵן מְצוּוּה, 37 וְלֹא בְּגַלּ שֶׁהַחֶסֶד שֶׁל עֲנִין הַתְּקִיעוֹת 38 לֹא שִׁיךְ לַיּוֹם זֶה), תּוֹקְעִים 39 בְּשׁוֹפָר, שְׂעֲנִין הַתְּקִיעוֹת הוּא 40 כְּמוֹ שֶׁכְּתֹב הַרְמַב"ם⁵⁷ שֶׁהִמְסִיר 41 שֶׁל הַתְּקִיעָה בְּשׁוֹפָר הוּא קְרִיאָה לְבִנֵי 42 יִשְׂרָאֵל עוֹרֵי יִשְׁנִים מִשְׁנַתְּכֶם

1 אָמְנָם, בְּמִשְׁךָ כָּל הַשָּׁנָה הָרִי זֶה יָכוֹל לְהִיּוֹת 2 בְּהֶעָלָם, שְׂאִינוּ נִיכָר. אֵךְ בְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, שְׂאֵז 3 נִמְצָא הַמֶּלֶךְ בְּשִׁדְהָ וּמִקְבֵּל אֶת כּוֹלָם בְּסִבְרָ פָּנִים 4 יְפוֹת וּמֵרָאָה פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת לְכוֹלָם⁵⁴, וְהִינּוּ שָׂגַם 5 אֱלוֹ שְׂנַמְצָאִים בְּשִׁדְהָ, בְּחִינַת אִישׁ שִׁדְהָ⁵⁵, מֵאִיר 6 לָהֶם הָאֲרֵת פְּנִימִיּוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ, הֵנָּה מֵצַד 7 גִּילּוֹי פְּנִימִיּוֹת הַרְצוֹן שֶׁל הַקֶּב"ה שְׂמֵאִיר 8 בְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, מֵתְגַלֶּה גַם פְּנִימִיּוֹת הַרְצוֹן 9 שְׂבִישְׂרָאֵל, שְׂפִנִימִיּוֹת רְצוֹנוֹ הוּא לְהִיּוֹת מֵאוּחַד 10 בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְכַנ"ל שְׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ רוֹצֵה וְאֵינוֹ 11 יָכוֹל לְהִיּוֹת נִפְרָד חֶסֶד-וְשִׁלּוּם מֵאֵלֶקוֹת. וְזֶה גַם 12 פֶּן עֲנִין הַתְּקִיעוֹת שֶׁבְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, שֶׁבְּכָל יוֹם 13 יוֹם שֶׁבְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, לֹא רַק בְּרֵאשׁ-חֹדֶשׁ, אֲלָא 14 גַם בְּכָל יְמֵי הַחֹדֶשׁ (מִלְּבַד שַׁבָּת, וְכֵן עָרַב 15 רֵאשׁ-הַשָּׁנָה מֵצַד טַעֲמִים צְדָדִים⁵⁶), תּוֹקְעִים 16 בְּשׁוֹפָר, שְׂעֲנִין הַתְּקִיעוֹת הוּא כְּמוֹ שֶׁכְּתֹב 17 הַרְמַב"ם⁵⁷ עוֹרֵי יִשְׁנִים מִשְׁנַתְּכֶם וְנִדְמָם הַקִּיצוֹ 18 מִתְרַדְמָתְכֶם כּוֹ, וְהִינּוּ שְׂתַקִּיעַת שׁוֹפָר מְעוֹרְרָת 19 גַם אֶת הַיְשָׁנִים וְהַנְּדָמִים, וְאוֹפֵן הַהִתְעוֹרְרוֹת 20 הוּא כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב⁵⁸ אִם יִתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם 21 לֹא יִחְרְדוּ, וְהִינּוּ שְׂאִין צְרִיף לְהַתְּבַנְּנוֹת וְכוֹ, 22 אֲלָא שְׂנַחְרַד וְנִתְעוֹרַר מֵעֲצָמוֹ. וְהִינּוּ, שְׂמַצַּד 23 גִּילּוֹי פְּנִימִיּוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ שְׂמֵאִיר בְּחֹדֶשׁ 24 אֱלוֹל, נִתְעוֹרַר פְּנִימִיּוֹת הַרְצוֹן שֶׁבְּכָל אֶחָד 25 מִיִּשְׂרָאֵל לְשׁוֹב בְּתִשְׁבּוּבָה, שְׂתַהֲיָה אֲצִלוֹ עֲקִירַת 26 הַרְצוֹן מֵהֶרַע, וְלֹא יִרְצָה בְּשׁוֹם דְּבָר רַק בְּאֵלֶקוֹת, 27 וְעַל-דִּי-זֶה יְהִיָּה קִיבוּץ גַם בְּאֵלֶקוֹת, כּוֹ, שְׂפִיחְרוֹ לְקְדוּשָׁה.

29 (ה) וְהֵנָּה יְדוּעַ הַמֵּאֲמָר⁵⁹ יִשְׂרָאֵל מִתְקַשְׂרִין בְּאוֹרֵיתָא וְאוֹרֵיתָא בְּקוּדְשָׁא- 30 בְּרִיף-הוּא. וּמִזְהָ מוּכָן שְׂכַשְׂמֵי שְׂיִשְׁנוּ עֲנִין הַקִּיבוּץ 31 כֵּן יִשְׁנוּ עֲנִין הַקִּיבוּץ גַם בְּאוֹרֵיתָא וְאוֹרֵיתָא בְּקוּדְשָׁא-בְּרִיף-הוּא. 32 וּבְאוֹרֵיתָא⁶⁰, יוּבָן עַל-פִּי

(54) לקו"ת ראה לב, ריש ע"ב. (55) תולדות כה, כז. (56) ראה טור או"ח ר"ס תקפא. (57) הל' תשובה פ"ג ה"ד. (58) עמוס ג, ו. טור שם. (59) ראה זח"ג עג, א. וראה סה"מ תרנ"ז ס"ע כח.

ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

1 מֵאָמַר רְבוּתֵינוּ ז"ל⁶¹ על הפסוק בַּמַּחְשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי⁶² - זֶה
 2 תִּלְמוּד בְּבָלִי, וְהֵינּוּ לְפִי שֶׁהִלְמוּד בְּתִלְמוּד בְּבָלִי הוּא
 3 בְּאֹפֶן שֶׁל פְּלֹפֹל, וְשָׂקֵל וְטֵרֵיא וְדִין, וְלֹא בְּדֶרֶךְ שֶׁל הַלְכוּת פְּסוּקוֹת
 4 בְּרוּרוֹת, כִּי מֵצֵד פִּיזוּר וּפִירוּד הֵהֲלֹכוֹת, שְׂמוּפִיעוֹת בְּמַחְנוֹת שֶׁל
 5 פְּרִטִים רְבִים, סְבוּרוֹת שׁוֹנוֹת וְדִין
 6 אֵרוֹךְ, אִי-אֶפְשֵׁר לְמִצּוֹא הֶלְכָה
 7 בְּרוּרָה, רַק עַל-יְדֵי פְּלֹפֹל
 8 דְּוָקָא. וְהֵינּוּ שֶׁהֶלְכָה אַחַת
 9 נִתְפָּזְרָה בְּהֶרְבֵּה מְקוֹמוֹת
 10 שׁוּנִים, עַד שֶׁמֵּצֵד מֵהֶלֶךְ
 11 אֶפְשֵׁר לְמִצּוֹא הֶלְכָה בְּרוּרָה, רַק עַל-יְדֵי פְּלֹפֹל
 12 דְּוָקָא. וְהֵינּוּ שֶׁהֶלְכָה אַחַת נִתְפָּזְרָה בְּהֶרְבֵּה
 13 מְקוֹמוֹת, עַד שֶׁמֵּצֵד מֵהֶלֶךְ הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל
 14 הַמַּקְשָׁה, יִשְׁנֶן קוּשִׁיּוֹת וּסְתִירוֹת מִמְּקוֹם אֶחָד
 15 הַהֶלְכָה, שֶׁלְּכֵן מַקְשָׁה
 16 מְשִׁיבוֹת, הֵינּוּ 'מְשִׁלֵּךְ' שְׁתִּי
 17 וּמַקְשָׁה שֶׁלְּכֹארוֹה הַדְּבָרִים סוֹתֵרִים,
 18 וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת קִיבוּץ הֶהֲלָכָה
 19 הַמַּסְקְנָה הַמַּעֲשִׂית שֶׁל כָּל הַדִּין עַל-
 20 יְדֵי פְּלֹפֹל הַקּוּשִׁיּוֹת וְכ"ד
 21 פִּירוּקֵי⁶³ וּלְפַעֲמִים הַדִּין שֶׁמֵּבִיא
 22 לְמַסְקְנָה הַהֲלָכָה מוֹרַכֵּב מַעֲשִׂים
 23 וְאַרְבַּעַת תִּירוּצִים עַד שֶׁיִּבְרַר אֵת
 24 הֶהֲלָכָה לְאַמְתָּתָהּ, וְעַנִּין זֶה שֶׁל
 25 בִּירוּר הַמַּסְקְנָה אַחַת הַבְּרוּרָה מֵתוֹךְ
 26 דִּין מוֹרַכֵּב בְּפִרְטִים שׁוּנִים, קוּשִׁיּוֹת
 27 וְתִירוּצִים, הוּא עַנִּין הַ"קִּיבוּץ" בְּתוֹרָה.
 28 וְהֵנָּה כֶּשֶׁם שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעִיל
 29 שֶׁקִּיבוּץ הֶרְצוֹנוֹת בִּישְׂרָאֵל
 30 הוּא מֵצֵד בְּחִינַת יְחִידָה
 31 שֶׁבִּנְשֵׁמָה הִיהוּדִית, הֵנָּה כְּמוֹ כֵּן
 32 גַּם הַקִּיבוּץ בְּתוֹרָה הוּא עַל-
 33 יְדִיזָה שֶׁיִּבְרַכּוּ בְּתוֹרָה
 34 תַּחֲלִילָה⁶⁴, שֶׁהוּא עַנִּין עִקְרִי
 35 בִּיּוֹתֵר בְּלִימוּד הַתּוֹרָה (כַּמְבוּאֵר
 36 בְּמֵאמְרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל וּבְתוֹרַת הַחֲסִידוֹת)
 37 שֶׁעַנִּין בְּרַבְּתָהּ הַתּוֹרָה עַל-פִּי
 38 חֲסִידוֹת הוּא הַהֶמְשָׁכָה בְּתוֹרָה
 39 מִבְּחִינַת נֹתֵן הַתּוֹרָה, הֵינּוּ
 40 שֶׁהַכְּנָה לְלִימוּד הַתּוֹרָה וְהִלְמוּד עֲצוּמוֹת הֵם בְּאֹפֶן הַמְדַגִּישׁ וּמֵבִיא לְיַד בִּיטוּי
 41 בְּגִלּוּי הַהַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת ה', חֲכָמֹתוֹ וְרִצּוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 42 שֶׁעַל-יְדִיזָה דְּוָקָא עוֹמֵד עַל אֲמַתִּית הֶהֲלָכָה חוּ הַדֶּרֶךְ הַהֲגִיעַ

ביאור בדרך אפשר

לְמַסְקְנָה וּלְפִסּוּק אֵת הַהֲלָכָה בְּצוּרָה אֲמִיתִית, בְּהַתָּאם לְרִצּוֹן ה' (בְּעוּר
 44 שְׁבִלִימוּד הַתּוֹרָה לְלֹא הַכְּרָה בְּקִדּוּשׁ הַתּוֹרָה הַיּוֹתֵה תּוֹרַת ה', הָאִדָּם עוֹלוֹ
 45 לְטַעוֹת בְּפִסִּיקַת הַהֲלָכָה).
 46 וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל⁶⁵ וְהֵינּוּ עִמּוֹ⁶⁶ שֶׁהֶלְכָה כְּמוֹתוֹ,
 47 כִּלְשׁוֹן הַגְּמָרָא לְגַבֵּי הַשְּׁבָחִים שֶׁנֵּאמְרוּ
 48 עַל דוּד הַמֶּלֶךְ, "הֵנָּה רֵאִיתִי בֶן לִישׁ
 49 בֵּית הַלְחָמֵי יוֹדַע נֶגֶן וְגַבּוּר חֵיל וְאִישׁ
 50 מִלְחָמָה וְנוֹבֵן דְּבַר וְאִישׁ תּוֹאֵר וְה' עִמּוֹ
 51 וְגו'". הַשְּׁכוּנוֹה לְמַעֲלוֹת בְּלִימוּד
 52 הַתּוֹרָה, "יֹדַע נֶגֶן - שִׂידוּע לִישָׁל,
 53 גַּבּוּר - שִׂידוּע לְהַשִּׁיב, אִישׁ מִלְחָמָה -
 54 שִׂידוּע לִישָׁא וְלִיתָן בְּמִלְחָמָתָהּ שֶׁל
 55 תּוֹרָה, אִישׁ תּוֹאֵר - שְׂמֵרָאָה פְּנִים
 56 בְּהֲלָכָה, וְנוֹבֵן דְּבַר - שְׂמִבִּין דְּבַר מֵתוֹךְ
 57 דְּבַר, וְה' עִמּוֹ שֶׁהֶלְכָה כְּמוֹתוֹ בְּכָל
 58 מְקוֹם", כְּלוּמֵר שֶׁבְּכָדֵי לְבָרֵר
 59 הֶהֲלָכָה לְאַמְתָּתָהּ לֹא דִי בַחֲכָמָה
 60 אֲנוּשִׁית וּבְהַבְנָה טוֹבָה בְּתוֹרָה עַל פִּי
 61 הַשֶּׁכֶל אֲלֵא צָרִיךְ לְהִיּוֹת הֲוֵי'
 62 עִמּוֹ, שֶׁהוּא עַנִּין הַהֶמְשָׁכָה
 63 בְּלִימוּד הַתּוֹרָה מִבְּחִינַת נֹתֵן
 64 הַתּוֹרָה, הֵינּוּ לְהַבִּיא לְיַד בִּיטוּי
 65 וְלִיְדֵי גִילּוּי אֵת הַאֲלָקוֹת שְׁבִתוֹרָה.
 66 וְהֵנָּה, כֶּשֶׁם שֶׁבְּשִׁבְלֵי הַקִּיבוּץ
 67 שֶׁבִּישְׂרָאֵל עַנִּין "קִיבוּץ הַרְצוֹנוֹת"
 68 שֶׁעַל יְדֵי עֲבוּדַת הַחֲשׁוּבָה, כַּמְבוּאֵר
 69 לְעִיל בְּאִרְיִכוֹת, יִשְׁנוּ מְקוֹם
 70 מִיּוֹחַד בְּתַפְּלָה שְׁבוּ עַל הָאִדָּם
 71 לְעַסּוֹק בּוֹה בְּמִיּוֹחַד, שֶׁהוּא עַנִּין
 72 קְרִיאַת-שְׁמַע, שֶׁעַל-יְדֵי
 73 הַמְּסִירַת-נַפְשׁ דְּקְרִיאַת-שְׁמַע
 74 נַעֲשֶׂה אֲסִיפַת כָּל הֶרְצוֹנוֹת
 75 כְּפִי⁶⁷, כִּי עַל-יְדֵי מְסִירוֹת נַפְשׁ
 76 פּוֹעֲלִים אֵת גִּילּוּי בְּחִינַת הַ"יְחִידָה"
 77 שֶׁבִּנְשֵׁמָה וּכְשֶׁה"יְחִידָה" הִיא בְּגִלּוּי,
 78 נַפְעַל "קִיבוּץ הַרְצוֹנוֹת", כִּיּוֹן
 79 שֶׁה"יְחִידָה" עֲצָמָה לְעוֹלָם לֹא
 80 "מִתְפֹּרֵת" אֲלֵא תְּמִיד דְּבוּקָה בְּאֲלָקוֹת,
 81 כְּמוֹ כֵּן גַּם בְּתוֹרָה, יִשְׁנוּ עַנִּין
 82 שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִבְּחִינַת הַפִּיזוּר, וְהוּא עַנִּין פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה
 83 שֶׁעַל חֶלֶק זֶה בְּתוֹרָה נֵאמַר בּוֹהֵר דְּלִית תְּמָן שְׂאִין שֶׁם לֹא קוּשִׁיא
 84 וְלֹא מִחְלוּקַת⁶⁷, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּ'אַגְרַת הַקֶּדְשׁ'⁶⁸

60 ראה שערי תשובה ח"ב קלו, ג ואילך. 61 סנהדרין כד, א. וראה שערי אורה כב, ב ואילך. המשך תרס"ו ע' צ ואילך.
 62 איכה ג, ו. 63 ראה שבת לג, ב. 64 נדרים פא, א. ב"מ פה, א. וראה לקו"ש חט"ו ע' 3. וש"נ. 65 סנהדרין צג, ב.
 66 שמואל"א טז, יח. 67 זח"ג קכד, ב (ברע"מ). 68 סכ"ו. וראה לקו"ת במדבר יג, ג. קונטרס עץ החיים פ"א ואילך.

אם יהיה נדחך בקצה השמים

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 התניא (ומה שצריך להיות יגיעה גם בפנימיות התורה,
2 למרות שאין בה קושיות ופולפולים ומחלוקות כמו בתלמוד בבלי ובגולה
3 דתורה בכלל הרי זה לפי שנתלבשה באותיות של הבנה
4 והשגה כו' כי גם פנימיות התורה מלוכשת במילים ובסגנון של השגה
5 שכלית, וכדי שהדברים המופשטים של
6 פנימיות התורה ייקלטו ויתפסו בשכל
7 האנושי יש צורך בעמל ויגיעה),
8 ועל-ידי פנימיות התורה
9 שהיא מצד עצם מהותה למעלה
10 מבחינת הפיזור, ישנו הפח
11 לפעול הקיבוץ גם בגליא
12 דתורה כך שגם לימוד חלק הנגלה
13 שבתורה יהיה חדרו בהכרה שוו תורת
14 ה', ועל ידי המשכת "נותן התורה"
15 בלימוד, יגיעו לפסק הלכה האמיתי,
16 "וה' עמו – שהלכה כמותו".
17 והנה, אף שהפח לפעול
18 הקיבוץ בגליא דתורה הוא
19 מצד פנימיות התורה, כי לימוד
20 פנימיות התורה הוא הדרך לגילוי
21 האלוקות שבתורה צריך להיות
22 בנוסף לכך, גם ענין ברכו
23 בתורה תחילה, שהוא הקדמה
24 והכנה ראוייה ללימוד התורה דכמו
25 שבתפלה ישן ב' פחינות
26 במסירות-נפש, מסירות-נפש
27 שבמורה אני' והודו להו',
28 כמבואר בחסידות שהודייה היא לא
29 רק עניין של תודה אלא גם במובן של
30 הודאה והסכמה בנכונות ובאמת של
31 האלוקות, וכאשר האדם מבטל את
32 השכל ואת הרצונות שלו לאלוקות הרי
33 זו מסירות נפש, ומסירות-נפש
34 ב'אחד' שבקריאת-שמע,
35 שהיא מסירות נפש בדרגה יותר נעלית
36 וקשורה בביטול יותר עמוק ויותר
37 פנימי ועל-ידי המסירות-נפש
38 שבקריאת-שמע נמשך אחד-
39 קף לכל הפחות, שזהו ענין ככל לכבד ובכל נפשך ובכל
40 מאדך⁶⁹, שכל כוחות הנפש וכל פרטי המציאות של האדם יהיו בטלים
41 לאלוקות בביטול מוחלט ועד גם להלבושים מחשבה דבור
42 ומעשה, שהם האמצעים שדרכם הנפש באה לידי ביטוי ודרכם היא פועלת
43 שזהו ענין ושנתם גו' ודברת גו' וקשרתם גו'⁷⁰, היינו

מחשבה דיבור ומעשה בלימוד התורה וקיום המצוות בפועל, הנה כן גם
בענין הקיבוץ שבתורה, שצריכים להיות בזה ב' הענינים,
ענין פנימיות התורה באופן שפועל גם על לימוד חלק הנגלה בתורה,
וענין ברכו בתורה תחילה⁷¹ שפועל הכרה בכך שהתורה היא תורת
ה'.
ויכמו כן ישנו ענין הקיבוץ
בקודש-א-ברוך-הוא, שהוא
ענין קיבוץ כינוס ואסיפה וקירוב
לאלוקות של הניצוצות האלוקיים
שנפלו למטה ונתפזרו בריבוי
גדול, כמבואר בקבלה וחסידות
שבתוך העולם הגשמי והנבראים שבו
יש ריבוי ניצוצות של אלוקות וקדושה
שיש צורך להעלות אותם בחזרה
למקורם למעלה באלוקות ולא עוד
לא זו בלבד שנתפזרו אלא שפעל-
ידי מעשה האדם נעשו גם
נידחים, שהוא ריחוק גדול עוד יותר
מאלוקות ופנ"ל (סעיף ב)
שמצד הבריאה עצמה כפי
שנבראה על-ידי הקדוש ברוך הוא
שיך רק ענין הריבוי, וכפי
שנחבאר שם שענין הריבוי קיים גם
בקדושה אבל לא שיש ענין
הנדח, כי גם ענין הריבוי
שמצד הבריאה עצמה הוא
לא ענין בלתי רצוי אלא הוא כפי
הפונה שנתאנה הקב"ה
להיות לו יתברך דירה
בתחתונים, וללא הריבוי לא יכולים
להיות עולמות ונבראים "תחתונים"
ואדרבה, דווקא מצד אחדות
הפשוטה שלמעלה מכל הגדרה
וחלוקה ישנו גם ענין
הריבוי⁷², כפי שמוסבר בקבלה
וחסידות שלאמיתו של דבר העובדה
שאלוקות היא אחדות פשוטה, ללא כל
הגדרה, לא רק שאינה סותרת לכך
שיתהוו ריבוי נבראים אלא אף מחייבת זאת, שאם לא כן הרי זו הגבלה
באלוקות (וכלשון המהר"ל מפרגא שהובא במאמרי 'בשעה שהקדימו –
תערב"ב לאדמו"ר הרשב"ב: "דהעצמות להיותו פשוט אמיתי ואינו מוגדר
בשום גדר, יכול להסתעף ממנו גם הריבוי וההתחלקות שאם תאמר שאינו
יכול להסתעף ממנו הריבוי וההתחלקות הרי נתת לו הגבול וההגדרה ואינו

69) ואתחנן ו, ה. 70) שם, ז.ח. 71) חסר ביאור שייכות ב' ענינים שבתורה לב' הענינים שבתפלה (המו"ל). 72) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקמ.

ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 פשוט אמיתי, אלא מצד הפשיטות האמיתי בהכרח שיכולתו בכל כו' והוא
2 ענין כל יכול", ולכן עניין הריבוי קיים כבריאה מצד עצמה, כפי שנבראה
3 על-ידי הקדוש ברוך הוא, אָבֵל על-ידי שְׁהָאָדָם עוֹשֶׂה הִיפָּף
4 הַרְצוֹן אָזִי גוֹרָם גַּם בְּנִיצוּצוֹת שְׁיִהְיוּ נְדָחִים כו' ורחוקים מאד
5 מאלקות.
6 וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן לְמִרְתֵּהּ הַנִּיצוּצוֹת 1
7 הַתְּרַחֵקוּ מֵאֵד וּנְתַפְּרוּ מֵאֵד נֶאֱמַר
8 בְּכַתּוּב נְדַחַף לְשׁוֹן יְחִיד, אֶף
9 שְׁכַל עֲנִיִן הַקִּיבוֹץ שִׁיד דוּקָא כְּשִׁישׁ
10 רִיבּוּי, כִּיּוּן שְׁגַם לְאַחֲרֵי שְׁנֵדָחוּ
11 נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה, הָרִי הֵם
12 בְּכַחֲנֵת יְחִיד, שְׁהֵם קְשׁוּרִים
13 בְּעֲצָמוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, פִּי הַעֲצָם
14 כְּשֶׁאֲתָה תוֹפֵס בְּמִקְצֵתוֹ אֲתָה
15 תוֹפֵס בְּכּוֹל⁷³ כִּי גַם בְּמִקְצֵת מִן
16 הַעֲצָם יֵשׁ אֵת כָּל הַמְּהוּת שֶׁל הַעֲצָם.
17 וְהִנֵּה, קִיבוֹץ הַנִּיצוּצוֹת (עֲנִין
18 הַקִּיבוֹץ בְּקוֹדֶשׁ-אֶבְרִיךָ-הוּא)
19 נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי קִיבוֹץ הַרְצוֹנוֹת
20 (בִּישְׂרָאֵל), וְהֵעֲלֵת הַנִּיצוּצוֹת הַיָּא
21 עַל עֲבוֹדָתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבִיטוּל
22 לְאִלּוּת וְעֲבוֹדַת הַתְּשׁוּבָה, דְּכִיּוֹן
23 שְׁדוּקָא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הָאָדָם
24 נַעֲשִׂים הַנִּיצוּצוֹת בְּכַחֲנֵת
25 נְדָח, וְלִילֵי הַחֲטָא יִכּוֹל לְהִיּוֹת בָּהֶם
26 רִיבּוּי אֲבֵל לֹא "נְדַח", כְּמִבּוּאֵר לְעִיל,
27 לְכֵן דּוּקָא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה
28 הָאָדָם בְּתִשׁוּבָה וְקִיבוֹץ
29 רְצוֹנוֹתָיו, נַעֲשֶׂה גַם קִיבוֹץ
30 הַנִּיצוּצוֹת. וְזֶהוּ שְׁפָרֵשׁ
31 רַש"י⁸ עַל הַכְּתוּב "וְשָׁב ה' אֶלְקִיךָ
32 אֵת שְׁבוּתְךָ" שְׁהִשְׁכִּינָה שְׁרוּיָה
33 עִם יִשְׂרָאֵל בְּצִרְתָּ גְלוּתְךָ,
34 וְכִשְׁנַגְּאֵלִין הַכְּתִיב גְּאוּלָּה
35 לְעַצְמוֹ שֶׁהוּא יָשׁוּב עִמָּהֶם.
36 וְהַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל שִׁיכוֹת
37 הַגְּאוּלָּה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְגְּאוּלָּה שֶׁל
38 הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא, כְּכִיכּוֹל, הִינּוּ,
39 שְׁעַל-יְדֵי קִיבוֹץ הַרְצוֹנוֹת,
40 עֲנִין הַגְּאוּלָּה דִּישְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה
41 גַם קִיבוֹץ הַנִּיצוּצוֹת, עֲנִין
42 הַגְּאוּלָּה דְּקוֹדֶשׁ-אֶבְרִיךָ-הוּא.
43 וְזֶהוּ גַם כֵּן מֵה שְׁאֲמַר⁶⁴

44 חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּגִמְרָא עַל הַפְּסוּק עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ גו'⁷⁴, עַל
45 שְׁלֹא בָּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִילָה, שֶׁהַחֲסוּרִין בְּבִרְכַת הַתּוֹרָה (הַמְּבִיאָה לְיַד
46 הַכּוֹהֵן שֶׁהַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת ה') גִּרְמָה לְהוֹרֵב וּלְגַלּוֹת דְּכִיּוֹן שְׁיִשְׂרָאֵל
47 מִתְּקַשְׂרִין בְּאוֹרֵיחָא, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה קְשׁוּרִים בְּקֶשֶׁר מְהוּתֵי הָרִי
48 הַקִּיבוֹץ דִּישְׂרָאֵל, "קִיבוֹץ
49 הַרְצוֹנוֹת", נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי
50 הַקִּיבוֹץ דְּתוֹרָה, וְעֲנִין
51 הַקִּיבוֹץ שְׁבַתּוֹרָה נִתְבָּאֵר
52 לְעִיל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי עֲנִין
53 בָּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִילָה, וְלִכֵּן
54 דּוּקָא עַל-יְדֵי שְׁבַרְכוּ בַּתּוֹרָה
55 תְּחִילָה וְנַעֲשֶׂה הַקִּיבוֹץ
56 בַּתּוֹרָה, הִנֵּה עַל-יְדֵי-זֶה
57 נַעֲשֶׂה גַם הַקִּיבוֹץ בִּישְׂרָאֵל,
58 גְּאוּלַּת יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה
59 גַם גְּאוּלַּת הַקְּב"ה וְנִמְצָא שֶׁהֵל
60 תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂי הָאָדָם, עֲבוֹדָתָם שֶׁל בְּנֵי
61 יִשְׂרָאֵל, כְּמִבּוּאֵר לְעִיל.
62 (ו) וְזֶהוּ מֵה שְׁכַתּוּב וְשַׁבְּתָּ עַד
63 הַיּוֹם אֶלְקִיךָ גו' אִם יִהְיֶה
64 נְדַחַף בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם
65 יִקְבָּצֶךָ, שְׁהַמְשֵׁף
66 הַכְּתוּבִים לְפִי הַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית
67 שֶׁלָּהֶם הוּא שְׁעַל-יְדֵי וְשַׁבְּתָּ,
68 עֲנִין הַתְּשׁוּבָה, הִנֵּה עַל-יְדֵי-
69 זֶה מִשָּׁם יִקְבָּצֶךָ, וְכִנ"ל
70 שְׁעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נַעֲשֶׂה
71 קִיבוֹץ הַרְצוֹנוֹת, עֲנִין ה"קִיבוֹץ"
72 בְּבֵנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה גַם
73 קִיבוֹץ הַנִּיצוּצוֹת, עֲנִין הַקִּיבוֹץ"
74 אֲצֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּכִיכּוֹל, שְׁכָל
75 זֶה פֹּא עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה
76 דְּדוּקָא.
77 וּבְכַרְטִיּוֹת יוֹתֵר, הִנֵּה בְּעֲנִין
78 הַתְּשׁוּבָה עֲצָמָה נֶאֱמָרוּ
79 בְּכַתּוּב זֶה שְׁנֵי עֲנִינִים שׁוּנִים.
80 עֲנִין אֶחָד וְשַׁבְּתָּ, עֲבוֹדַת הָאָדָם,
81 וְעֲנִין שֵׁנִי וְשָׁב הַיּוֹם אֶלְקִיךָ

1 עוֹשֶׂה הִיפָּף הַרְצוֹן אָזִי גוֹרָם גַּם בְּנִיצוּצוֹת
2 שְׁיִהְיוּ נְדָחִים כו'. וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן נֶאֱמַר בְּכַתּוּב
3 נְדַחַף לְשׁוֹן יְחִיד, שְׁגַם לְאַחֲרֵי שְׁנֵדָחוּ, הָרִי הֵם
4 בְּכַחֲנֵת יְחִיד, שְׁהֵם קְשׁוּרִים בְּעֲצָמוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ,
5 כִּי הַעֲצָם כְּשֶׁאֲתָה תוֹפֵס בְּמִקְצֵתוֹ אֲתָה תוֹפֵס
6 בְּכּוֹל⁷³. וְהִנֵּה, קִיבוֹץ הַנִּיצוּצוֹת (עֲנִין הַקִּיבוֹץ
7 בְּקוֹדֶשׁ-אֶבְרִיךָ-הוּא) נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי קִיבוֹץ
8 הַרְצוֹנוֹת (בִּישְׂרָאֵל), דְּכִיּוֹן שְׁדוּקָא עַל-יְדֵי
9 מַעֲשֵׂה הָאָדָם נַעֲשִׂים הַנִּיצוּצוֹת בְּכַחֲנֵת נְדָח,
10 לְכֵן דּוּקָא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הָאָדָם בְּתִשׁוּבָה
11 וְקִיבוֹץ רְצוֹנוֹתָיו, נַעֲשֶׂה גַם קִיבוֹץ הַנִּיצוּצוֹת.
12 וְזֶהוּ שְׁפָרֵשׁ רַש"י⁸ שְׁהִשְׁכִּינָה שְׁרוּיָה עִם יִשְׂרָאֵל
13 בְּצִרְתָּ גְלוּתְךָ, וְכִשְׁנַגְּאֵלִין הַכְּתִיב גְּאוּלָּה לְעַצְמוֹ
14 שֶׁהוּא יָשׁוּב עִמָּהֶם. הִינּוּ, שְׁעַל-יְדֵי קִיבוֹץ
15 הַרְצוֹנוֹת, עֲנִין הַגְּאוּלָּה דִּישְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה גַם
16 קִיבוֹץ הַנִּיצוּצוֹת, עֲנִין הַגְּאוּלָּה דְּקוֹדֶשׁ-אֶבְרִיךָ-
17 הוּא. וְזֶהוּ גַם כֵּן מֵה שְׁאֲמַר⁶⁴ עַל מָה אָבְדָה
18 הָאָרֶץ גו'⁷⁴, עַל שְׁלֹא בָּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִילָה,
19 דְּכִיּוֹן שְׁיִשְׂרָאֵל מִתְּקַשְׂרִין בְּאוֹרֵיחָא, הָרִי הַקִּיבוֹץ
20 דִּישְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַקִּיבוֹץ דְּתוֹרָה, וְעֲנִין
21 הַקִּיבוֹץ שְׁבַתּוֹרָה נִתְבָּאֵר לְעִיל שֶׁהוּא עַל-יְדֵי
22 עֲנִין בָּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִילָה, וְלִכֵּן דּוּקָא עַל-יְדֵי
23 שְׁבַרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִילָה וְנַעֲשֶׂה הַקִּיבוֹץ בַּתּוֹרָה,
24 הִנֵּה עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה גַם הַקִּיבוֹץ בִּישְׂרָאֵל,
25 גְּאוּלַּת יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה גַם גְּאוּלַּת הַקְּב"ה.
26 (ו) וְזֶהוּ מֵה שְׁכַתּוּב וְשַׁבְּתָּ עַד הַיּוֹם אֶלְקִיךָ גו'
27 אִם יִהְיֶה נְדַחַף בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם
28 יִקְבָּצֶךָ, שְׁהַמְשֵׁף הַכְּתוּבִים הוּא שְׁעַל-יְדֵי וְשַׁבְּתָּ,
29 עֲנִין הַתְּשׁוּבָה, הִנֵּה עַל-יְדֵי-זֶה מִשָּׁם יִקְבָּצֶךָ,
30 וְכִנ"ל שְׁעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נַעֲשֶׂה קִיבוֹץ הַרְצוֹנוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה גַם קִיבוֹץ
31 הַנִּיצוּצוֹת, שְׁכָל זֶה פֹּא עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה דְּדוּקָא. וּבְכַרְטִיּוֹת יוֹתֵר, הִנֵּה בְּעֲנִין
32 הַתְּשׁוּבָה עֲצָמָה נֶאֱמָרוּ בְּכַתּוּב שְׁנֵי עֲנִינִים. וְשַׁבְּתָּ, וְשָׁב הַיּוֹם אֶלְקִיךָ. וְהִינּוּ,

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 התשובה של האדם כפי שהיא באה ונמשכת מלמעלה. וְהִינּוּ, שֶׁתְּחִילָה
 2 צְרִיף לְהִיּוֹת וְשִׁבְתָּ, עֲבוֹדַת הָאָדָם מצד עצמו, וְאַחֲרֵיכֶן וְשִׁב
 3 הַיּוֹי' אֱלֹקֶיךָ, שֶׁהוּא עֲנִין הַתְּשׁוּבָה של האדם בכוחות שהוא מקבל
 4 מִלְּמַעְלָה. וְכַמְּאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁷⁵ הֵבֵא לְטַהַר מצד עצמו
 5 מְסִיעֵין אוֹתוֹ וְנוֹתֵינִים לוֹ כוֹחוֹת
 6 וְסִיעָה מִלְּמַעְלָה, וּמִבְּאֵר כ"ק
 7 אֲדַמּוּ"ר ה'צִמְחָה צֶדֶק'⁷⁶
 8 שֶׁהִדְיוּק בְּזָה הוּא בָּא לְטַהַר,
 9 שְׁגָם בְּאֲשֶׁר עֲדִין לֹא עָשָׂה
 10 מְאוּמָה אֲלֵא רַק בָּא לְטַהַר,
 11 הִנֵּה בְּגַלל עֵצֶם הַרְצוֹן לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה
 12 וְלִטְהַר עֲצוּם כְּבָר מְסִיעֵין אוֹתוֹ.
 13 וְאַף שֶׁהִעִיקָר הוּא הַסִּיעָה
 14 מִלְּמַעְלָה, וּמוּבָן שֶׁעֲבוֹדַת
 15 הַמְּטָה, וּבִפְרָט בְּאֲשֶׁר רַק בָּא
 16 לְטַהַר, וְלִמְעַשֵׂה עֲדִין "לֹא עָשָׂה
 17 מְאוּמָה" אֵינָה בְּעֶרְףָּה כָּלֵל
 18 לְהַסִּיעָה שֶׁמִּלְּמַעְלָה, וְאֵין
 19 לַהֲשׁוֹת כָּלֵל בֵּין הַסִּיעָה מִלְּמַעְלָה לְמַה
 20 שֶׁהָאָדָם הַמּוֹגֵבֵל מְסוּגֵל לַעֲשׂוֹת
 21 בְּכוֹחוֹת עֲצוּם, מְכַלֵּם-מְקוֹם נֶאֱמַר
 22 בְּכַתּוּב וְשִׁבְתָּ, שֶׁנֶּחֱשֵׁב כְּאֵילוֹ
 23 כֹּל הָעֲנִין הֵיךְ מִצַּד עֲבוֹדָתוֹ,

וְלִכֵּן יֵשׁ בְּזָה הַמְּעַלָּה הִתְרוֹן שֶׁאָדָם רוֹצֵה מִצַּד טַבְעוֹ בְּקָב שְׁלוֹ
 שְׁבֹא לִידוֹ בְּעַמֵּל וְיִגִיעָה יוֹתֵר מִכַּמָּה קִבְּץ שֶׁל חֲבֵרוֹ כו'⁷⁷ שְׁבֹאוֹ לִידוֹ לֹא
 עֵמֵל וְיִגִיעָה, כְּלוּמֵר שֶׁאִמְנָם עִיקַר הַתְּשׁוּבָה הִיא בְּכוֹחַ הַסִּיעָה מִלְּמַעְלָה אֲבָל
 יֵשׁ בָּהּ גַּם אֵת הִתְרוֹן הַמִּיּוֹחַד שֶׁל עֲבוֹדָה שְׁנוּבַעַת מֵהַתְּעוֹרוּרוֹת מִצַּד הָאָדָם.
 וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה הָרִי הוּא
 גוֹרֵם קִיבוּץ הַרְצוֹנוֹת וְכו',
 שֶׁהוּא עֲנִין מְשִׁם יִקְבְּצֶךָ כְּמוֹ
 שֶׁהוּא עַל-פִּי פְּנִימִיּוֹת
 הַתּוֹרָה, "קִיבוּץ" בְּמוֹכֵן הַרוֹחֲנִי
 נִשְׁמָתִי וְעַל-יְדֵי-זֶה יִקְוִים
 הַפְּתוּב גַּם כְּפִשׁוּטוֹ,
 שֶׁהַקְּב"ה יִקְבֹּץ אֶת כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּבִיאַת מְשִׁיחַ
 צִדְקָנוּ, יְבוֹא וְיִגְאָלְנוּ בְּקִרּוֹב
 מְמֹשׁ.

וְשֶׁתְּחִילָה צְרִיף לְהִיּוֹת וְשִׁבְתָּ, עֲבוֹדַת הָאָדָם,
 וְאַחֲרֵיכֶן וְשִׁב הַיּוֹי' אֱלֹקֶיךָ, שֶׁהוּא עֲנִין הַתְּשׁוּבָה
 מִלְּמַעְלָה. וְכַמְּאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁷⁵ הֵבֵא לְטַהַר
 מְסִיעֵין אוֹתוֹ, וּמִבְּאֵר כ"ק אֲדַמּוּ"ר ה'צִמְחָה
 צֶדֶק'⁷⁶ שֶׁהִדְיוּק בְּזָה הוּא בָּא לְטַהַר, שְׁגָם
 בְּאֲשֶׁר עֲדִין לֹא עָשָׂה מְאוּמָה אֲלֵא רַק בָּא לְטַהַר,
 הִנֵּה כְּבָר מְסִיעֵין אוֹתוֹ. וְאַף שֶׁהִעִיקָר הוּא
 הַסִּיעָה מִלְּמַעְלָה, וּמוּבָן שֶׁעֲבוֹדַת הַמְּטָה, וּבִפְרָט
 בְּאֲשֶׁר רַק בָּא לְטַהַר, אֵינָה בְּעֶרְףָּה כָּלֵל לְהַסִּיעָה
 שֶׁמִּלְּמַעְלָה, מְכַלֵּם-מְקוֹם נֶאֱמַר בְּכַתּוּב וְשִׁבְתָּ,
 שֶׁנֶּחֱשֵׁב כְּאֵילוֹ כֹּל הָעֲנִין הֵיךְ מִצַּד עֲבוֹדָתוֹ, וְלִכֵּן יֵשׁ
 בְּזָה הַמְּעַלָּה שֶׁאָדָם רוֹצֵה מִצַּד טַבְעוֹ בְּקָב שְׁלוֹ כו'⁷⁷. וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה הָרִי הוּא
 גוֹרֵם קִיבוּץ הַרְצוֹנוֹת וְכו', שֶׁהוּא עֲנִין מְשִׁם יִקְבְּצֶךָ כְּמוֹ
 שֶׁהוּא עַל-פִּי פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִקְוִים
 הַפְּתוּב גַּם כְּפִשׁוּטוֹ, שֶׁהַקְּב"ה יִקְבֹּץ אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בְּבִיאַת
 מְשִׁיחַ צִדְקָנוּ, יְבוֹא וְיִגְאָלְנוּ בְּקִרּוֹב מְמֹשׁ.

(75 יומא לח, ב. 76) ראה גם תניא אגה"ת פ"א. (77) ב"מ לח, א.

המשך מעמוד לד

ילקוט לוי יצחק על התורה

שאברהם בא¹⁵ ממזרח). ועיין בזה"ק פרשת בהעלתך דף קנ"ד¹⁶ ע"א ע"ש — המספר באלפים הי' קפ"ו אלף¹⁷, מספר מקו"ם.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים בש"ס עמוד תמו

(16) וז"ל: דגלא קדמאה (דגל הראשון מארבעה דגלי מחנות השכינה, שהוא כנגד מחנה יהודה שחננו במזרח של המשכן), משריא מזיינא (הוא מחנה מזויינת מוכנת למלחמה), ארי' (ראש המחנה הוא ארי', כנגד יהודה שכתוב בו גור ארי' יהודה, והוא) מיכאל, רשים בפרישו דגלא פרישא לימינא (הוא רשום בפרישת הדגל הפרוש לצד ימין, ועם כל זה צדו הוא) מזרח, שירותא דשמשא (שממשם התחלת זריחת השמש) ע"ש.
 (17) במדבר ב, ט: כל הפקודים למחנה יהודה מאת אלף ושמונים אלף וששת אלפים וגו'. מספר 186.

בראשית עמוד מב ואילך. ספר המאמרים תר"ן עמוד שפח ואילך. ספר הערכים אותיות אל"ף-אטב"ח עמוד ו'. כרך ד' עמוד שפג. תקמט. מובא לקמן סימן רא הערה 21.
 (15) כמ"ש (ישע"י מא, ב) "מי העיר ממזרח צדק יקראהו הרגלו" [ופרש"י וז"ל: מי העיר את אברהם להביאו מארם שהוא במזרח, וצדק שה' עושה היא היתה לקראת רגליו בכל אשר הלך]. ראה שבת קנו, ב. בראשית רבה פ' מג, ג. וזהו מ"ש (שם מג, ה) "ממזרח אביא זרעך" דקאי על אברהם. ראה גם לקמן סימן קנז הערות 13, 14.